

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ Α΄, Β΄ ΚΑΙ Γ΄ ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΔΕΥΤΕΡΗ ΕΚΔΟΣΗ, ΑΘΗΝΑ 2022

Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού
Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542

Γνωστικό Πεδίο: Ανθρωπιστικές Επιστήμες
Γνωστικό Αντικείμενο/επίπεδο εκπαίδευσης: Αρχαία Ελληνικά
(Γυμνάσιο)

Εμπειρογνώμονες Εκπόνησης του Προγράμματος Σπουδών

Επόπτρια

Φουντοπούλου Μαρία - Ζωή

Εκπονητής/Εκπονήτριες

Ζήκα Βάγια, Κούκης Νικόλαος, Κωσταρά Ευφροσύνη, Λάζου – Μπαλτά Καλυψώ

Εισηγητική Επιτροπή

Δήμου Αλεξάνδρα, Μπίλλα Πολυξένη, Φραγκαλέξη Καλλιόπη

Υπεύθυνες Γνωστικού Πεδίου

Κατσαγάνη Γεωργία, Μπίλλα Πολυξένη

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2014 -2020»		
	ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ Ιωάννης Αντωνίου, Πρόεδρος ΙΕΠ	
Πράξη με τίτλο:	Πράξη «Αναβάθμιση των Προγραμμάτων Σπουδών και Δημιουργία Εκπαιδευτικού Υλικού Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης» - MIS: 5035542	
Επιστημονική Ομάδα Έργου:	Αφεντουλίδου Άννα, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, Εμβαλωτής Αναστάσιος, Μέλος ΔΣ ΙΕΠ, Κατσαγάνη Γεωργία, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Μαστραπάς Αντώνιος, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Ματσούκας Παναγιώτης, Σύμβουλος Β΄ ΙΕΠ, Μπίλλα Πολυξένη, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Πετροπούλου Γεωργία, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Πήλιουρας Παναγιώτης, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Σαλπασαράνης Κωνσταντίνος, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Σταμούλης Ευθύμης, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ, Στυλιάρης Ευστάθιος, Προϊστάμενος Γραφείου Στρατηγικής και Πολιτικού Σχεδιασμού ΙΕΠ	
Υπεύθυνος Πράξης:	Παναγιώτης Πήλιουρας, Σύμβουλος Α΄ ΙΕΠ	
Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.		
 Ευρωπαϊκή Ένωση Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης	 ανάπτυξη - εργασία - αλληλεγγύη

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Α' Μέρος	1
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	1
Τι είναι η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία	1
Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία ως μορφωτικό αγαθό.....	2
Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ	3
Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ	4
Ι. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα	4
ΙΙ. Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση	5
Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	6
Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ.....	10
Β' Μέρος.....	14
Β1α. Συγκεντρωτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα)	14
Β1β. Συγκεντρωτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση)	16
Β2α. Αναλυτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα)	18
Β2β. Αναλυτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση).....	31

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ ΓΙΑ ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ Α', Β' ΚΑΙ Γ' ΤΑΞΕΙΣ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Α' Μέρος

Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Τι είναι η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας αφορά τη γνωριμία από τους/τις μαθητές/-τριες του Γυμνασίου γραπτών αρχαιοελληνικών κειμένων, ποικίλων γραμματειακών ειδών, τα οποία μελετώνται σε μορφή και περιεχόμενο. Τα αρχαιοελληνικά κείμενα, σε πρωτότυπο και σε μετάφραση-νεοελληνική απόδοση, αποτελούν «όχημα» συνάντησης του αρχαίου με τον σύγχρονο κόσμο και διαχρονικής θεώρησης της σκέψης και δράσης των Ελλήνων, του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής γλώσσας σε μία ενιαία, ολιστική θεώρηση. Περαιτέρω επιδίωξη της μελέτης τους είναι, στην εποχή μας, η καλλιέργεια συμπεριφορών, στρατηγικών σκέψης, δεξιοτήτων και συναισθημάτων στους μαθητές και στις μαθήτριες, ως μελλοντικούς ενεργούς πολίτες της Ελλάδας και του κόσμου. Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών, απεικονίζοντας τη φυσιογνωμία του μαθήματος, αναπτύσσεται με κύρια χαρακτηριστικά γνωρίσματα:

- την κειμενοκεντρική προσέγγιση της γραπτής αρχαιοελληνικής παραγωγής, τον ενιαίο τρόπο θεώρησης των κειμένων, ανεξάρτητα από τη γλωσσική μορφή τους, και τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας,
- τη συνεκτικότητα των μερών του, την ευελιξία, την «ανοιχτότητα» και τον συμβουλευτικό του χαρακτήρα,
- την προσπάθεια ανάδειξης του επίκαιρου και σύγχρονου χαρακτήρα του μαθήματος μέσω της συμβολής του στην καλλιέργεια πολυγραμματισμών,
- τη θεώρηση της ελληνικής γλώσσας ως ενιαίου όλου,
- τον αναπροσδιορισμό και εμπλουτισμό των γενικών σκοπών διδασκαλίας του μαθήματος με τρόπο, ώστε αφενός να προσαρμοστούν στις νέες κοινωνικές ανάγκες και απαιτήσεις, αφετέρου να εμπλουτιστούν με νέες επιδιώξεις, οι οποίες θα λειτουργούν μακροπρόθεσμα, και διαπολιτισμικά, σύμφωνα με τις αρχές ενός «οικολογικού» Προγράμματος Σπουδών,
- τη διδασκαλία του λεξιλογίου, της μορφολογίας και της σύνταξης των πρωτότυπων κειμένων με αφετηρία από τη νέα ελληνική, τη γλώσσα της καθημερινής επικοινωνίας των μαθητών/-τριών, ώστε η διδασκαλία και η μάθηση να εξελίσσονται από το «γνωστό» στο «άγνωστο» και να μην αντιμετωπίζεται ως «ξένη» γλώσσα η αρχαία ελληνική,
- την ανανέωση και αναπλαισίωση του περιεχομένου με ζητούμενα την εύχρηστη και λειτουργική διαχείρισή του από τον/την εκπαιδευτικό, τους ενδιαφέροντες θεματικούς άξονες για τους/τις μαθητές/-τριες και την ανακατανομή του, ανά τάξη, χωρίς επικαλύψεις και χάσματα και σε συνεχή αλληλόδραση με άλλες θεματικές/επιστημονικές περιοχές, περισσότερο ή λιγότερο συναφείς,
- τη σύγκλιση και παραλληλία, κατά το δυνατόν, του περιεχομένου ανάμεσα στο μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας και της Νεοελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας,

- την επικαιροποίηση και τον εμπλουτισμό των αρχών μεθοδολογίας της διδασκαλίας της μάθησης και της αξιολόγησης στο πλαίσιο του μαθήματος.

Τα *στοιχεία αναπλαισίωσης* της φυσιογνωμίας του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, τα οποία προτείνει το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών, αφορούν:

α) Την *ενιαία θεώρηση της ελληνικής γλώσσας*. Η νέα ελληνική αποτελεί σταθερό σημείο αναφοράς για τη γνωριμία και την εμβάθυνση στα αρχαιοελληνικά κείμενα. Υποστηρίζει την προσέγγιση και μελέτη της αρχαίας ελληνικής, καθώς αποτελεί τη «γνωστή» πληροφορία, η οποία θα είναι η αφετηρία για τη μύηση στην αρχαιοελληνική μορφή της γλώσσας. Αρχαία και νέα ελληνική προσεγγίζονται από το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών ως «όλον», βρίσκονται σε συνεχή αλληλόδραση και μελετώνται αντιπαραβολικά και αντιπαραθετικά.

β) Την *επικαιροποίηση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας του μαθήματος* με τις σύγχρονες αρχές της διδασκαλίας και της μάθησης και ιδιαίτερα προς τις κατευθύνσεις της επιλεκτικής και συνδυαστικής υιοθέτησης των εκάστοτε κατάλληλων μεθοδολογικών προτάσεων και τεχνικών και της αντιπαραβολικής, ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική, προσέγγισης της ελληνικής γλώσσας σε μία ενιαία θεώρησή της.

γ) Την *επικαιροποίηση των μέσων και των τρόπων της αξιολόγησης* των μαθητών/-τριών αλλά και την εν γένει θεώρηση της αξιολόγησης ως ενός ανατροφοδοτικού-αναστοχαστικού εργαλείου προσωπικής βελτίωσης εκπαιδευτικών και μαθητών/-τριών.

Η Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία ως μορφωτικό αγαθό

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας έχει τη δική του σημαντικότητα σε μια εποχή τεχνοκρατική, όπου οι ανθρωπιστικές επιστήμες μοιάζουν να μην έχουν πρακτικές εφαρμογές και άμεση ανταποδοτικότητα. Η σημαντικότητά του έγκειται:

- στην υποστήριξη της ελληνικής γλώσσας στην ενιαία της μορφή,
- στην ανάδειξη του ελληνικού πολιτισμού ως ενός διακριτού συνόλου αρχών, στάσεων και συμπεριφορών,
- στην προβολή ανθρώπινων συμπεριφορών και δράσεων σε ποικίλες, ευχάριστες και δυσάρεστες, καταστάσεις, οι οποίες μπορεί να λειτουργήσουν παραδειγματικά για το παρόν και το μέλλον των μαθητών/-τριών,
- στην καλλιέργεια νοητικών, συναισθηματικών και ψυχοκινητικών δεξιοτήτων,
- στη διεπιστημονική-διαθεματική ταυτότητα του μαθήματος, εφόσον αλληλεπιδρά με άλλες θεματικές και επιστημονικές περιοχές, περισσότερο ή λιγότερο συναφείς, και στην προσαρμοστικότητά του σε νέα εργαλεία μεταφοράς της πληροφορίας, όπως είναι οι ψηφιακές τεχνολογίες,
- στη διδασκαλία των κειμένων όχι με επιδίωξη την αποστήθισή τους αλλά την αξιοποίησή τους ως «οχήματος» για τη γνωριμία και την οικειοποίηση στοιχείων του ελληνικού πολιτισμού, όπως αυτός εξελίχθηκε διαχρονικά, φτάνει μέχρι σήμερα και εκφράζεται μέσω της ανθρώπινης δράσης, σκέψης και δημιουργίας,
- στον επιλεκτικό και συνδυαστικό τρόπο προσέγγισης των κειμένων. Αυτό σημαίνει ότι όλες οι μέθοδοι και οι τεχνικές θα πρέπει να αξιοποιούνται κατά τη διδακτική διαδικασία με έναν δημιουργικό τρόπο, ώστε να επιλέγονται οι κατάλληλες σε κάθε περίπτωση (τάξη, χαρακτηριστικά μαθητών/-τριών, κείμενο), να συντίθενται αλληλοδραστικά μεταξύ τους και να προκύπτει το κατάλληλο για κάθε περίπτωση θεωρητικό πλαίσιο αναφοράς και άντλησης διδακτικών πρακτικών και τεχνικών.

Το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας αποτελεί μία πρόκληση για το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών, καθώς θα πρέπει να εναρμονιστεί με τη συνεχή και ταχύτατη αναπροσαρμογή των διαδικασιών και συνθηκών διδασκαλίας, ώστε να συμβάλλει αποτελεσματικά και ποιοτικά στον εξοπλισμό των μαθητών/-τριών με εφόδια για την ανταπόκρισή τους στις σύγχρονες και μελλοντικές απαιτήσεις.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Οι κυριότεροι σκοποί διδασκαλίας του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο είναι οι εξής:

- Ανθρωπογνωστικός σκοπός: Άξονας αναφοράς, κέντρο μελέτης και ζητούμενο είναι ο άνθρωπος και η δράση του. Μελετώνται οι ιδέες και τα συναισθήματά του, όπως καταγράφονται στα κείμενα, με ζητούμενο την εμβάθυνση στην ανθρώπινη φύση.
- Πολιτιστικός σκοπός: Μελετώνται οι ιδέες και αξίες που διέπουν ιστορικά και διαχρονικά, μέχρι τη σύγχρονη, τον ελληνικό πολιτισμό, καθώς και τα συναφή στοιχεία υλικού πολιτισμού, με κύριο ζητούμενο την ανάδειξη της συνέχειάς του και της ενιαίας φυσιογνωμίας του.
- Ειδολογικός σκοπός: Το αρχαιοελληνικό κείμενο μελετάται ως δίοδος ανάπτυξης δεξιοτήτων και ικανοτήτων των μαθητών/-τριών, με κύριο ζητούμενο να αποκτήσουν/καλλιεργήσουν/εξελιχθούν δεξιότητες χρήσιμες για το παρόν και το μέλλον.
- Γλωσσικός σκοπός: Η ελληνική γλώσσα προσεγγίζεται και μελετάται με συστηματική αντιπαραβολή της αρχαίας με τη νέα ελληνική, με κύριο ζητούμενο την ανάδειξη της ενιαίας φύσης της και την καλλιέργεια του γλωσσικού αισθήματος των μαθητών/-τριών.
- Κοινωνικο-λειτουργικός σκοπός: Το αρχαιοελληνικό κείμενο μελετάται ως τρόπος καλλιέργειας πολλαπλών και ποικίλων γραμματισμών, οι οποίοι θα ικανοποιήσουν σύγχρονες ανάγκες και θα υποστηρίξουν, μελλοντικά, τον αποτελεσματικό πολίτη.

Τα κυριότερα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της διδασκαλίας του μαθήματος νοούμενα ως δείκτης υλοποίησης του σκοποθετικού πλαισίου αφορούν την ικανότητα των μαθητών/-τριών:

- Να μελετούν, σταδιακά, κείμενα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας ασκούμενοι/-ες στη νοηματική ανάγνωσή τους και την ανάδειξη της κεντρικής δομής τους με βάση τους άξονες «πρόσωπα» – «τόπος» – «χρόνος» – «αιτία» – «αποτέλεσμα».
- Να ακολουθούν την πορεία: ανάλυση, εξήγηση, κατανόηση, ερμηνεία καθώς μελετούν το αρχαιοελληνικό κείμενο, ώστε να εθιστούν σε αυτήν ως τεχνική προσέγγισης οποιουδήποτε κειμένου.
- Να συνεξετάζουν τη μορφή και το περιεχόμενο του κειμένου ολιστικά, χωρίς ο ένας τομέας να υπολείπεται του άλλου.
- Να μην αναπαράγουν ως ζητούμενο κανόνες γραμματικής και συντακτικού, αλλά να τους ανακαλούν κάθε φορά που χρειάζεται προκειμένου να κατανοηθεί το κείμενο και στον βαθμό που το κείμενο επιτρέπει, με βάση την κειμενοκεντρική θεώρηση.
- Να αναγνωρίζουν τις σημασιολογικές, γραμματικές και συντακτικές αντιστοιχίες της αρχαίας με τη νέα ελληνική, ώστε η αρχαία ελληνική γλώσσα να μη θεωρείται «ξένη».
- Να ακολουθούν την πορεία νέα ελληνική – αρχαία ελληνική – νέα ελληνική κατά τη μελέτη του κειμένου.
- Να διαχειρίζονται το εκπαιδευτικό υλικό, έντυπο ή/και ψηφιακό, με σταδιακά μεγαλύτερη ευχέρεια και αποτελεσματικότητα, ερευνώντας, συνδυάζοντας ποικίλες

πληροφορίες, επιλέγοντας τα εκάστοτε κατάλληλα δεδομένα για την κατανόηση του κειμένου και τις ερμηνευτικές προεκτάσεις του, ώστε να αναπτύξουν σχετικές δεξιότητες, χρήσιμες για ποικίλα θεματικά πεδία.

- Να ασκηθούν στη σωστή χρήση του γραπτού και προφορικού λόγου της ελληνικής γλώσσας, διατυπώνοντας κανόνες, απόψεις, κρίσεις, προβληματισμούς, ερωτήσεις.
- Να μετατρέπουν τη γνώση σε μεταγνώση αξιοποιώντας τις κατακτήσεις τους από το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας σε άλλα μαθήματα (π.χ. γλωσσική ανάλυση της ορολογίας άλλων μαθημάτων, όπως η Φυσική).
- Να καλλιεργήσουν πολυγραμματισμούς, όπως η κριτική ανάγνωση των κειμένων, η χρήση ψηφιακών τεχνολογιών, η ευαισθητοποίηση σε διεθνή θέματα, η εκτίμηση του θεάτρου και της τέχνης ευρύτερα.

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ – ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Προκειμένου να υπηρετηθούν οι σκοποί, οι στόχοι και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, το περιεχόμενο του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας περιλαμβάνει τα εξής:

Ι. Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Α' Γυμνασίου

Ανθολόγιο κειμένων

Β' Γυμνασίου

Ανθολόγιο κειμένων

Γ' Γυμνασίου

Πλούταρχου, «Παράλληλοι Βίοι: Αλέξανδρος»

Τα κείμενα μελετώνται σε τέσσερα Θεματικά Πεδία, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει επιμέρους Θεματικές Ενότητες ως εξής:

1. Κείμενο και περιεχόμενο

- 1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου.
- 1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου.

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο

- 2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: Πραγματολογικά (βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά), Πολιτισμικά (θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός), Ηθικά (στοιχεία χαρακτηριστικά των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα), Νοηματικά/Ιδεολογικά (κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής).
- 2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: Υφολογικά χαρακτηριστικά.
- 2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου.

3. Το κείμενο ως μορφή

- 3.1. Το λεξιλόγιο του κειμένου: Σημασία των λέξεων (συμβατική χρήση, επικοινωνιακή χρήση, εύρυνση, στένωση, παγιωμένες εκφράσεις), Μορφολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων

(ορθογραφία, τόνοι, πνεύματα, ετυμολογία, σύνθεση), Σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων (συνωνυμία, αντωνυμία, λεξιλογικές οικογένειες, ομοηχία, ομοηχία και ομογραφία).

3.2. *Γραμματικά φαινόμενα*: Φθόγγοι – γράμματα, τα μέρη του λόγου, το άρθρο, οι πτώσεις, ουσιαστικά α', β', γ' κλίσης, τα ουσιαστικά ή γυνή, ό παῖς, επίθετα β' και γ' κλίσης, τα επίθετα πολύς – μέγας, παραθετικά επιθέτων και επιρρημάτων, παρεπόμενα του ρήματος – απαρέμφατο – μετοχή, αύξησις, αναδιπλασιασμός, ενεργητική και μέση φωνή βαρύτονων ρημάτων, αόριστος β', παθητικοί χρόνοι (μέλλοντας – αόριστος), ενεργητική φωνή του ρήματος εἶμι, προσωπικές αντωνυμίες, δεικτικές αντωνυμίες, ερωτηματικές αντωνυμίες, οριστική – επαναληπτική αντωνυμία, αναφορικές αντωνυμίες, αόριστες αντωνυμίες.

3.3. *Συντακτικά φαινόμενα*: Η πρόταση, είδη των προτάσεων, κύριοι όροι της πρότασης, συμφωνία ρήματος – υποκειμένου, αττική σύνταξη, κατηγορούμενο, άμεσο και έμμεσο αντικείμενο, διάκριση μετοχών (επιθετική-κατηγορηματική-επιρρηματική), σύνταξη μετοχής – απαρεμφάτου (ταυτοπροσωπία – ετεροπροσωπία), προσδιορισμοί: έννοια, ονοματικοί και επιρρηματικοί προσδιορισμοί, απρόσωπη σύνταξη, ποιητικό αίτιο, παθητική σύνταξη, παρατακτική και υποτακτική σύνδεση των προτάσεων, κύριες και δευτερεύουσες προτάσεις (ονοματικές και επιρρηματικές), τα είδη του μορίου ἄν.

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου

4.1. *Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική*: Πολλαπλές αποδόσεις, Παραγωγή απόδοσης, Κριτική απόδοσης, Διόρθωση απόδοσης.

4.2. *Διεπιστημονική/Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου*: Αντιπαραβολική προσέγγιση των μορφών της ελληνικής γλώσσας, Ιστορία, Γεωγραφία, Θέατρο, Καλές Τέχνες, Λογοτεχνία, Θετικές Επιστήμες.

4.3. *Πολυτροπικότητα*: Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.

4.4. *Σύγχρονοι γραμματισμοί*: Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού βάσει οδηγιών, Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών, Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς), Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών, Αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών, Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγιών, Αισθητική καλλιέργεια.

II. Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση

Α' Γυμνασίου

Ομήρου, «Οδύσσεια»

Β' Γυμνασίου

Ομήρου, «Ιλιάδα»

Γ' Γυμνασίου

Ευριπίδη, «Άλκηστις» ή «Τρωάδες»

Το κείμενο μελετάται σε τέσσερα Θεματικά Πεδία, καθένα από τα οποία περιλαμβάνει επιμέρους Θεματικές Ενότητες ως εξής:

1. Κείμενο και περιεχόμενο

1.1. *Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου.*

1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου.

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο

2.1. *Πραγματικά στοιχεία του κειμένου:* Πραγματολογικά (βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά), Πολιτισμικά (θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός), Ηθικά (στοιχεία χαρακτηριστικά των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα), Νοηματικά/Ιδεολογικά (κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής).

2.2. *Αισθητικά στοιχεία του κειμένου:* Υφολογικά χαρακτηριστικά.

2.3. *Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου.*

3. Το κείμενο ως μορφή

3.1. *Τα χαρακτηριστικά του έμμετρου λόγου.*

3.2. *Το λεξιλόγιο του κειμένου.*

3.3. *Παραθέματα.*

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου

4.1. *Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική:* Πολλαπλές αποδόσεις, Κριτική απόδοσης.

4.2. *Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου:* Ιστορία, Γεωγραφία, Θέατρο, Καλές Τέχνες, Λογοτεχνία, Θετικές Επιστήμες.

4.3. *Πολυτροπικότητα:* Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.

4.4. *Σύγχρονοι γραμματισμοί:* Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού, βάσει οδηγιών, Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών, Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς), Άσκηση στον προφορικό λόγο, Συνεργατικές τεχνικές, Σχέδιο δράσης, Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών, Αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών, Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγιών, Αισθητική νοημοσύνη (τεχνικές δραματοποίησης, μελοποιημένες ακροάσεις, ανάληψη ρόλων), Αναπλαισίωση της προσωπικής θεωρίας, Εξέλιξη κοινωνικής και πολιτισμικής ταυτότητας.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ – ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Η διδακτική πλαισίωση και ο σχεδιασμός μάθησης της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας αποτελούν διαδικασίες πολυπαραγοντικές, για την περιγραφή των οποίων πρέπει να λάβουμε υπόψη μας τα κύρια φιλοσοφικά ρεύματα που επηρεάζουν την εκπαίδευση στον άξονα της συγχρονίας και προδιαγράφουν ως έναν βαθμό τις μελλοντικές εξελίξεις, τις σύγχρονες αρχές μάθησης και διδασκαλίας και την ιδιαίτερη φυσιογνωμία του μαθήματος, η οποία αφορά το σύνολο των στοιχείων ταυτότητάς του και τον λειτουργικό ρόλο που καλείται να υπηρετήσει στην εκπαίδευση και στο κοινωνικό σύστημα ευρύτερα.

Τα σύγχρονα επιστημονικά δεδομένα, που επηρεάζουν την εκπαίδευση, απορρέουν κυρίως από τις κατευθυντήριες αρχές του υπαρξισμού, του πραγματισμού και της

μετανεωτερικότητας, οι οποίες διαμόρφωσαν ένα πλαίσιο λειτουργίας της σχολικής πραγματικότητας, όπου:

- Τα σχολεία θεωρούνται χώροι διαμόρφωσης ατόμων ικανών να παράγουν γνώση.
- Ο/Η μαθητής/-τρια και τα στοιχεία που προσδιορίζουν την ατομικότητά του/της αποτελούν τον πυρήνα των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης αλλά και των θεσμικών κειμένων που τις πλαισιώνουν.
- Η αποκλειστική παροχή της πληροφορίας δεν αποτελεί πρόταγμα για τη διδασκαλία και τη μάθηση και, ιδιαίτερα, όταν αυτή δεν πείθει, εμφανώς τουλάχιστον, για την αλληλόδρασή της με τα κοινωνικά δεδομένα. Παράλληλα με την παροχή πληροφορίας επιδιώκεται να καλλιεργούνται στον/στη μαθητή/-τρια οι ηθικές και πνευματικές/νοητικές του/της δυνάμεις και να υποστηρίζεται η πρωταγωνιστική συμμετοχή του/της στη μαθησιακή και τη διδακτική διαδικασία, μέσω της ενεργοποίησής του/της.
- Η σχέση εκπαιδευτικού και μαθητή/-τριας και οι ρόλοι τους αναπλαισιώνονται προς την κατεύθυνση μιας δημιουργικής συνεργασίας.
- Τα γνωστικά αντικείμενα αξιοποιούνται ως μέσο για την ολόπλευρη καλλιέργεια των μαθητών/-τριών και δεν αποτελούν σκοπό ή/και αυτοσκοπό των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης.

Η θεώρηση της μεθοδολογίας της διδασκαλίας, η οποία αλληλεπιδρά με τη μάθηση, αποδίδεται εύστοχα ως «Λειτουργική Διδακτική». Εκπαιδευτικός και μαθητής/-τρια συν-λειτουργούν με κύρια επιδίωξη τη διερευνητική προσέγγιση της γνώσης και όχι τη μονολογική παροχή της εκ μέρους του/της εκπαιδευτικού και την παθητική και στείρα απομνημόνευσή της εκ μέρους του/της μαθητή/-τριας. Η γνώση, θεωρούμενη ως το συνολικό αποτέλεσμα της νοητικής, συναισθηματικής και ψυχοκινητικής επίδρασης στον/στη μαθητή/-τρια δεν ανακαλύπτεται με την έννοια της «εφεύρεσης» ή/και της «γένεσης». Αποκαλύπτεται, όμως, στον/στη μαθητή/-τρια με ενεργητική δική του/της συμμετοχή, την οποία κατευθύνει ο/η εκπαιδευτικός με ορθό παιδαγωγικά και διδακτικά διάλογο, με υιοθέτηση τεχνικών ατομικής και συλλογικής/συνεργατικής ενεργοποίησης και με διαθεματικές διασυνδέσεις. Κύρια επιδίωξη είναι η κοινωνική αποτελεσματικότητα των μελλοντικών πολιτών, που θα κατέχουν την πληροφορία και θα έχουν καλλιεργήσει και οικειοποιηθεί, αντίστοιχα, δεξιότητες και γραμματισμούς, ώστε να ανταποκριθούν σε μελλοντικές απαιτήσεις.

Βάσει της παραπάνω αδρής αποτύπωσης των κατευθύνσεων/απαιτήσεων των διαδικασιών διδασκαλίας και μάθησης και λαμβάνοντας υπόψη:

α) ότι η βαθμίδα του Γυμνασίου αποτελεί υποχρεωτική εκπαίδευση, πράγμα που σημαίνει ότι υπάρχει ένα ποσοστό μαθητών/-τριών οι οποίοι/οποίες «δυνάμει» μπορεί να ολοκληρώσουν τη σχολική εκπαίδευση χωρίς να έχουν διαμορφώσει μια όσο το δυνατόν πληρέστερη εικόνα για τα διδασκόμενα γνωστικά αντικείμενα, και μεταξύ αυτών και για το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, και

β) ότι το μάθημα αποτελεί ένα νέο αντικείμενο για τους/τις μαθητές/-τριες του Γυμνασίου, το οποίο μάλιστα, θεωρείται απαιτητικό και, επιπλέον, δεν πείθει εύκολα για την κοινωνική χρηστικότητά του,

το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο υιοθετεί τις ακόλουθες γενικές αρχές και τεχνικές διδασκαλίας και μάθησης:

- **Η ελληνική γλώσσα είναι ενιαία** και το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας υποστηρίζει τη **διαμόρφωση επαρκών φυσικών ομιλητών/-τριών της ελληνικής γλώσσας**.

Με αφετηρία την παραπάνω παραδοχή, το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών αναδεικνύει τον ενιαίο χαρακτήρα της ελληνικής γλώσσας και προτείνει την αντιπαραβολική διδασκαλία της αρχαίας με τη νέα ελληνική, με αφετηρία τη νέα ελληνική. Η προτεινόμενη πορεία προσέγγισης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, λεξιλογικά, μορφολογικά και συντακτικά, είναι η ανίχνευση της κερκτημένης γνώσης του/της μαθητή/-τριας σχετικά με το εκάστοτε προς διδασκαλία και μάθηση γλωσσικό φαινόμενο, από τα προηγούμενα χρόνια μαθητείας του/της, ώστε να διαπιστωθεί ο βαθμός κατάκτησης στοιχείων του γλωσσικού συστήματος. Η ήδη κερκτημένη γνώση, οικεία στον/στη μαθητή/-τρια, χρησιμοποιείται ως εφαλτήριο για την αναλογική και επαγωγική προσέγγιση της αρχαίας ελληνικής, ώστε να μη θεωρείται από τα ελληνόπουλα «ξένη» γλώσσα. Η επιστροφή στη νέα ελληνική, αφού εντοπιστούν ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στις δύο μορφές, και αφού εξηγηθεί το εκάστοτε γλωσσικό φαινόμενο, κρίνεται βοηθητική, ώστε να υποστηριχθεί, επιπλέον, η συνειδητοποίηση του ενιαίου χαρακτήρα της ελληνικής γλώσσας.

- **Η επιλογή και ο συνδυασμός περισσότερων της μιας μεθόδου ή/και τεχνικής** για τη διδασκαλία του μαθήματος, είναι η κύρια κατεύθυνση της μεθοδολογικής πλαισίωσης του μαθήματος.

Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών δεν απορρίπτει καμία επιστημονική άποψη, ενώ, παράλληλα, δεν εξιδανικεύει καμία. Δεδομένων των ποικίλων χαρακτηριστικών και αναγκών των μαθητών/-τριών, των διαφορετικών κλίσεων και επιλογών τους, της πολυπολιτισμικής σύγχρονης κοινωνικής σύνθεσης, της ανάγκης για καλλιέργεια στους/στις μαθητές/-τριες πλήθους δεξιοτήτων, οι οποίες θα υποστηρίξουν τους νέους γραμματισμούς, της απαίτησης για διδακτική και μαθησιακή εξισορρόπηση του «τι» της πληροφορίας, του «πώς» της κατάκτησής της και του «πού» της αξιοποίησής της, συμβατικά ή μεταγνωστικά, και της προβληματικής γύρω από την επικαιροποίηση της διδακτικής και μαθησιακής προσέγγισης των αρχαιοελληνικών κειμένων, η μονομέρεια και η «αυθεντία» της μίας θέσης έναντι των άλλων κρίνεται ακατάλληλη. Ο/Η εκπαιδευτικός δε δεσμεύεται και δεν του/της επιβάλλεται κάποια άποψη. Του/της προτείνεται, όμως, να συνθέσει, να συνδυάσει, να απορρίψει, να κρίνει, να διαμορφώσει, να εφαρμόσει, να δοκιμάσει και τελικά να επιλέξει εκείνα τα στοιχεία από καθεμία από τις επιστημονικές προτάσεις για τη διδασκαλία του μαθήματος που ταιριάζουν περισσότερο στους/στις μαθητές/-τριές του, στον ίδιο/στην ίδια, στο μάθημα και στις συνθήκες της σχολικής μονάδας. Ο/Η εκπαιδευτικός αναδεικνύεται σε ρυθμιστή της διδασκαλίας του/της, αυτενεργώντας σε ένα ευρύ πλαίσιο καθοδήγησης και πλαισίωσής της.

- **Η παροχή πληροφορίας και η καλλιέργεια δεξιοτήτων προτείνεται να αλληλοσυμπληρώνονται** δημιουργικά κατά τη διδασκαλία και μάθηση του μαθήματος, χωρίς ακύρωση της μιας έναντι της άλλης.

Η άσκηση των μαθητών/-τριών στους κανόνες μορφής και σύνταξης της αρχαίας ελληνικής γλώσσας αποτελεί τμήμα του μαθήματος χωρίς αυτό να σημαίνει ότι πρέπει να παρέχεται στείρα, χωρίς παράλληλη καλλιέργεια δεξιοτήτων, οι οποίες θα υποβοηθήσουν την παγίωση της πληροφορίας.

Ανάλογα, η καλλιέργεια δεξιοτήτων στους/στις μαθητές/-τριες δεν κρίνεται ως αποτελεσματική χωρίς την προϋπόθεση της πληροφορίας, εφόσον αυτό που καλούνται τις περισσότερες φορές να διαχειριστούν αποτελεσματικά οι μαθητές/-τριες είναι η ίδια η πληροφορία, η οποία πρέπει να κατακτάται και να εδραιώνεται ως γνώση, ώστε να εξελίσσεται σε δεξιότητες.

- Η αξιοποίηση αρχαιοελληνικών κειμένων είτε σε πρωτότυπη γλωσσική μορφή είτε σε μετάφραση/νεοελληνική απόδοση, στο πλαίσιο του μαθήματος, **δεν αποτελεί λόγο διάκρισης του μαθήματος σε δύο διαφορετικά και διακριτά πεδία αναφοράς**, σαν να πρόκειται για δύο ανεξάρτητα μεταξύ τους μαθήματα.

Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών επιδιώκει να αναδείξει το ενιαίο του μαθήματος και την κοινή πορεία μεθοδολογικής και διδακτικής προσέγγισης των κειμένων, ανεξάρτητα από τη γλωσσική μορφή τους. Το αρχαιοελληνικό κείμενο, και στις δύο μορφές του, μελετάται και ως μορφή και ως περιεχόμενο. Το κείμενο σε πρωτότυπη μορφή, το οποίο έχει ταυτοποιηθεί με τη μελέτη της γλώσσας, ανιχνεύεται και ως περιεχόμενο αναδεικνύοντας τα θεματικά του κέντρα, τη δράση των προσώπων, τον τόπο, τη σχέση του με το περιεχόμενό του με τη βοήθεια κατάλληλων εργαλείων και τεχνικών. Το κείμενο σε μετάφραση/νεοελληνική απόδοση, από την πλευρά του, προσεγγίζεται και γλωσσικά είτε στη νεοελληνική μορφή είτε με τη συμβολή παραθεμάτων. Αποφεύγεται, έτσι, η ταυτοποίηση του αρχαίου ελληνικού κειμένου με το γλωσσικό σύστημα της αρχαίας ελληνικής και, από την άλλη, η αίσθηση ότι το κείμενο σε νεοελληνική απόδοση δεν είναι αρχαιοελληνικό.

- Η **ανάγνωση των κειμένων**, συνεχής ή διακοπτόμενη, θεωρείται σημαντική τεχνική διδασκαλίας και μάθησης καθώς εξοικειώνει τον/τη μαθητή/-τρια με το κείμενο, συμβάλλοντας στην επικοινωνία και τον διάλογο μαζί του.

Για το πρωτότυπο κείμενο, πρόταση ανάγνωσης θα μπορούσε να είναι η «κατά σύνταξη» ανάγνωση, η οποία με τη βοήθεια του/της εκπαιδευτικού συμβάλλει στην κατανόηση των νοημάτων και των σχέσεων που συνδέουν τις λέξεις. Για το κείμενο σε μετάφραση/νεοελληνική απόδοση, η πρώτη ανάγνωση του κειμένου από τον/την εκπαιδευτικό, με δραματικό πάντοτε τρόπο, υποβοηθεί την εξοικονόμηση διδακτικού χρόνου και την ενσυναίσθηση του/της μαθητή/-τριας και αναδεικνύει το περιεχόμενό του, ενώ η ενδιάμεση ή/και τελευταία, που ανήκουν στον/στη μαθητή/-τρια υπηρετούν την κατανόησή του.

Συμπληρωματικά της αποτελεσματικότητας της ανάγνωσης, προτείνεται να δίνεται εξ αρχής είτε μία αναγνωστική οδηγία προς τους/τις μαθητές/-τριες, κοινή για το σύνολο των μαθητών/-τριών, είτε περισσότερες από μία, ανά ομάδες μαθητών/-τριών, ώστε η ανάγνωση να μην αποτελεί παθητική διαδικασία αλλά μέσο ανάδειξης των θεματικών αξόνων του κειμένου.

- Η **μετάφραση/απόδοση** των αρχαιοελληνικών κειμένων στη νέα ελληνική προτείνεται να **υποστηρίζει** τη μελέτη τους και **όχι να αποτελεί αυτοσκοπό** της διδασκαλίας. Η νεοελληνική απόδοση υποβοηθεί το έργο του/της εκπαιδευτικού και δεν πρέπει να αποτελεί άλλοτε εμπόδιο για την ερμηνεία των κειμένων και άλλοτε εξ αρχής ζητούμενο κατά τρόπο, ώστε να δυσχεραίνεται ή να εμποδίζεται η προσέγγιση του περιεχομένου, στο όνομα μιας τεχνοκρατικής γλωσσικής απόδοσης, η οποία ούτε τα νοήματα αποδίδει ούτε τη βίωσή του επιτρέπει. Στο Γυμνάσιο, η μετάφραση/απόδοση των αρχαιοελληνικών κειμένων στη νέα ελληνική αναδεικνύεται από το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών σε μια **γόνιμη, δημιουργική διαδικασία**, η οποία θα μας δείξει ότι ο/η μαθητής/-τρια κατανόησε τα κύρια νοήματα του κειμένου σεβόμενος/-η, παράλληλα, τα βασικά μορφολογικά και συντακτικά χαρακτηριστικά της γλώσσας.
- Τα κείμενα αντιμετωπίζονται **ολιστικά** και μελετώνται **κειμενοκεντρικά**. Η ολιστική προσέγγιση αφορά την απαραίτητα ισομερή μελέτη και της μορφής και του περιεχομένου (γλώσσα και νοήματα). Η κειμενοκεντρική προσέγγιση αφορά την άσκηση του/της μαθητή/-τριας να κατανοεί το κείμενο με βάση τις πληροφορίες που δίνει το ίδιο το κείμενο και όχι με ό,τι ο/η αναγνώστης/-στρια νομίζει, υποθέτει, ξέρει από αλλού ή άκουσε από άλλον.

- **Σύγχρονες τεχνικές διδασκαλίας και μάθησης**, όπως η **συνεργατική**, η **χρήση ψηφιακών μέσων**, η **διαθεματικότητα/διεπιστημονικότητα** αξιοποιούνται χωρίς να αποτελούν αυτοσκοπό. Αυτό σημαίνει ότι προτείνονται όταν και εφόσον ταιριάζουν με το κείμενο, τις συνθήκες, τις ανάγκες των μαθητών/-τριών και του/της εκπαιδευτικού, χωρίς να θεωρούμε απαραίτητη σε κάθε μάθημα τη χρήση τους και υιοθέτησή τους. Επιπλέον, τα κείμενα είναι καλό να μελετώνται με χρήση **παράλληλων κειμένων, πηγών, ψηφιακών μέσων, βιβλίων αναφοράς** (γραμματική, συντακτικό, λεξικό), **εποπτικού υλικού και δραστηριοτήτων** που ακόμα και ο ίδιος/η ίδια ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να δημιουργήσει, ώστε η διδασκαλία να είναι **εμπλουτισμένη**.
- Η τριμερής πορεία «**όλο-μέρη-όλο**», η οποία απορρέει από την ερμηνευτική μέθοδο διδασκαλίας και μάθησης, ενδείκνυται προκειμένου να διασφαλίζουμε κάθε φορά, σε μεγάλο βαθμό, την πλήρη προσέγγιση των κειμένων. Με την έννοια του «όλου» μπορεί να θεωρηθεί στην έναρξη της διδασκαλίας η συνολική ανάγνωση του κειμένου και στην ολοκλήρωσή της η αποτίμηση της αξίας και σημασίας της ενότητας για το συνολικό έργο, η χρησιμότητα του φαινομένου ή των φαινομένων που μελετήθηκαν, ακόμα και η ανάδειξη των νέων στοιχείων που προσέφερε το εκάστοτε διδαχθέν κείμενο. Με την έννοια του «μέρους» εννοούμε είτε τους τομείς κειμενικής ανάλυσης (γλωσσική, πραγματική, αισθητική) είτε ακόμα και τις ενότητες των κειμένων (αν κρίνεται απαραίτητο να διακρίνονται). Η προσέγγιση των κειμένων ολοκληρώνεται μετά την κειμενική **ανάλυση** με την **επεξεργασία**, την **κατανόηση** και τελικά την **ερμηνεία**.
- Τα κείμενα καλό είναι να εντάσσονται πάντοτε στο **χωροχρονικό πλαίσιο αναφοράς και παραγωγής τους**, ώστε να ερμηνεύονται με δόκιμα κριτήρια. Καλό είναι, εξάλλου, να προσεγγίζονται με το επιπλέον κριτήριο της ιδιαιτερότητας του γραμματειακού τους είδους, το οποίο υποχρεώνει αλλά και επιτρέπει στον/στη φιλόλογο να υιοθετεί διαφορετικές τεχνικές και να ιεραρχεί τη σημαντικότητα των κειμενικών χαρακτηριστικών.
- Χρήσιμο είναι να επιδιώκονται **οι συνδέσεις** των γλωσσικών φαινομένων, των ιδεών, απόψεων, δράσεων, συναισθημάτων και σκέψεων των προσώπων **με όσα βιώνουν ή/και γνωρίζουν οι μαθητές/-τριες**, ώστε να τηρούνται οι αρχές επικαιρότητας και βιωματικότητας, οι οποίες, μεταξύ άλλων, θα αναδείξουν τη χρησιμότητα του μαθήματος σήμερα.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση του/της μαθητή/-τριας, ως πρακτική άρρηκτα συνδεδεμένη με τη διδασκαλία που αποβλέπει στην αποτίμηση της προσπάθειάς του/της για επίτευξη των μαθησιακών στόχων, έχει πολυπαραγοντικό χαρακτήρα. Βρίσκεται σε σχέση αλληλόδρασης με πλήθος παραγόντων, όπως ο/η εκπαιδευτικός, ο/η μαθητής/-τρια, το εκάστοτε διδασκόμενο γνωστικό αντικείμενο, το εκπαιδευτικό υλικό, το θεσμικό πλαίσιο, το ευρύτερο κοινωνικό περιβάλλον, και παράλληλα, οφείλει να υιοθετεί και να εφαρμόζει τις σχετικές επιστημονικές εξελίξεις. Με βάση την παραπάνω παραδοχή, το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο πλαισιώνει τη διαδικασία της αξιολόγησης του/της μαθητή/-τριας λαμβάνοντας υπόψη του και θεωρώντας, *σε ευρεία θεώρηση*, ότι αυτή:

- Έχει σαφώς **συμπληρωματικό χαρακτήρα** και δεν αποτελεί σκοπό, πολύ, δε, περισσότερο, αυτοσκοπό της διδακτικής και μαθησιακής διαδικασίας.
- *Αφορά και τον/την εκπαιδευτικό*, εφόσον πρόκειται, μεταξύ άλλων, και για την προσπάθεια που γίνεται εκ μέρους του/της, στο πλαίσιο μιας **διαδικασίας αυτο-εκτίμησης**, να διαμορφώσει πλήρη, σαφή και πραγματική εικόνα για το αποτέλεσμα

ανταπόκρισης του/της μαθητή/-τριας στα εκάστοτε ζητούμενα, τα οποία ο ίδιος/η ίδια ο/η εκπαιδευτικός έχει παράσχει χρησιμοποιώντας ποικίλες τεχνικές, διάφορα μέσα και διαφοροποιημένες πρακτικές.

- Καλό είναι να ιδωθεί από τον/την εκπαιδευτικό ως *ευκαιρία ανατροφοδότησης* του έργου του/της, ώστε να επανέλθει, να συμπληρώσει, να αναδείξει, να διορθώσει.
- *Συνδέεται με όλα τα δομικά τμήματα του Προγράμματος Σπουδών* αλλά και με όλα τα στάδια διδασκαλίας και μάθησης, εφόσον επαναπροσδιορίζει τους σκοπούς και στόχους διδασκαλίας, στο πλαίσιο ενός αναστοχασμού του/της εκπαιδευτικού, και αλληλεπιδρά με τη μεθοδολογία της διδασκαλίας, την οποία υποστηρίζει αλλά και στην οποία προσαρμόζεται ανάλογα με το διδακτικό μοντέλο που έχει επιλεγεί.
- Σε σύγχρονη παιδαγωγική θεώρηση, παραπέμπει στην «*αποποινικοποίηση*» του λάθους του/της μαθητή/-τριας αποδίδοντας στο λάθος μια θεμιτή φυσιολογία, ώστε από εκεί να ξεκινήσει η συμπλήρωση των «κενών» στη γνωστική αλυσίδα.
- Για τον/τη μαθητή/-τρια είναι ένας τρόπος αυτοαξιολόγησης και ανατροφοδότησης που μπορεί να τον/την βοηθήσει να αποκτήσει μεταγνωστικές ικανότητες.
- Για να είναι αποτελεσματική, καλό είναι να *υιοθετεί*, με έναν *τρόπο επιλεκτικό και συνδυαστικό*, ανά περίπτωση, *όλες τις προτάσεις*, όλους τους τρόπους και όλες τις τεχνικές σε ένα πλαίσιο παιδαγωγικής τεκμηρίωσης, σεβασμού της επιστημονικότητας του γνωστικού αντικείμενου και με κριτήριο την εξέλιξη του/της μαθητή/-τριας και την αποτελεσματικότητα της διδασκαλίας και της μάθησης.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά το μάθημα της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο, *οι κατευθύνσεις* του παρόντος Προγράμματος Σπουδών για την αξιολόγηση του/της μαθητή/-τριας *επιδιώκουν*:

- Την *προσαρμογή* της διαδικασίας στα *στοιχεία ταυτότητας και φυσιολογίας του μαθήματος*, τα οποία υπαγορεύουν την ανάγκη υιοθέτησης και εφαρμογής ποικίλων τεχνικών αξιολόγησης καθώς το κείμενο, ενδεικτικά, άλλοτε παρέχεται σε πρωτότυπη γλωσσική μορφή και άλλοτε σε μετάφραση/νεοελληνική απόδοση, ανήκει σε ποικίλα γραμματειακά είδη, είναι κράμα μορφής και περιεχομένου, μπορεί να αναγνωσθεί με πολλούς τρόπους, επιδέχεται και ελεγχόμενη προσωπική ερμηνεία, ακολουθεί τυποποιημένους κανόνες και, παράλληλα, υπερβαίνει τα συμβατικά όρια της μορφολογίας και σύνταξης, προσεγγίζεται συγχρονικά και διαχρονικά και παρήχθη σε διαφορετικό χωροχρονικό πλαίσιο από εκείνο της μελέτης του.
- Την *τήρηση των αρχών διασφάλισης*, κατά το δυνατόν, των αποτελεσμάτων της διαδικασίας, ώστε αυτή να είναι *έγκυρη* (να αξιολογείται, κάθε φορά, ικανό ποσοστό περιεχομένου που έχει διδαχθεί χωρίς εκτός αυτού ζητούμενα), *αξιόπιστη* (να ανακαλείται το ίδιο επιτυχώς η όποια ζητούμενη προηγούμενη πληροφορία, σε παρόμοιες συνθήκες, ώστε το αποτέλεσμα της αξιολόγησης να είναι κάθε φορά το ίδιο με λογικές, μη ανατρεπτικές, αποκλίσεις), *αντικειμενική* (να διενεργείται βάσει σαφών κριτηρίων, ώστε το αποτέλεσμα να είναι πραγματικό) και *πρακτική* (να διεξάγεται εύκολα και εύχρηστα).
- Την *πλήρη εναρμόνιση με τους γενικούς σκοπούς διδασκαλίας του μαθήματος* (ανθρωπογνωστικός, πολιτιστικός, ειδολογικός, γλωσσικός, κοινωνικο-λειτουργικός), ώστε να ανιχνεύονται και να αξιολογούνται όλες οι παραπάνω επιδιώξεις.
- Την *ανάδειξη και της ποιοτικής έναντι της ποσοτικής αξιολόγησης*, ώστε να αποτυπώνεται ο βαθμός επιτυχούς καλλιέργειας και οικειοποίησης *γραμματισμών και δεξιοτήτων* που περιλαμβάνουν, ενδεικτικά, τη σύγκριση, την περίληψη, την παρατήρηση, την εξήγηση,

- τη διατύπωση κρίσεων, αναλύσεων και αποτιμήσεων, τη δημιουργικότητα, τη συλλογή και οργάνωση δεδομένων, τη διατύπωση υποθέσεων, την εφαρμογή κεκτημένων κανόνων και αρχών σε νέες καταστάσεις, την ανάληψη διερευνητικών εργασιών, τη διατύπωση παραγωγικών και επαγωγικών συλλογισμών, την υιοθέτηση συνεργατικών τεχνικών, την αποτελεσματική επικοινωνία σε ποικίλα και διαφορετικά περιβάλλοντα, την ανάγνωση και παραγωγή μονοτροπικών και πολυτροπικών κειμένων, την καλλιέργεια και τον εμπλουτισμό του προφορικού λόγου, τη διαφοροποιημένη και διαβαθμισμένη χρήση της γλώσσας, τη διαχείριση του υλικού, την κατανομή του χρόνου, τη χρήση των ψηφιακών τεχνολογιών, τη διαθεματική/διεπιστημονική διερεύνηση του εκάστοτε προς «επίλυση προβλήματος», την πρόσληψη και αξιοποίηση ποικίλων μορφών και ειδών τέχνης κ.ά.
- Τη *συν-αξιοποίηση παραδοσιακών και σύγχρονων αρχών*, ανάλογα με την εκάστοτε διδασκόμενη θεματική ενότητα. Μορφές και είδη αξιολόγησης, όπως, ενδεικτικά, είναι η αρχική/διαγνωστική, η συνεχής/διαμορφωτική και η τελική/συνολική, η ποσοτική και ποιοτική αποτίμηση της προσπάθειας του/της μαθητή/-τριας, οι προφορικές, ανοιχτού και κλειστού τύπου, ερωτήσεις, η ανάθεση εργασιών, η αυτοαξιολόγηση, η ετεροαξιολόγηση, οι θεματικές και διαθεματικές εργασίες, τα σχέδια δράσης, οι συνεργατικές τεχνικές κ.ά.

Οι *καινοτόμες προτάσεις* του παρόντος Προγράμματος Σπουδών του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο *για την αξιολόγηση* του/της μαθητή/-τριας αφορούν:

- Την αξιοποίηση των κατευθύνσεων της «αυθεντικής αξιολόγησης» του/της μαθητή/-τριας αλλά και της αξιολόγησης της «διαδικασίας εκτέλεσης έργου» εκ μέρους του/της. Αυτές οι έννοιες παραπέμπουν σε σύγχρονους τύπους αξιολόγησης των μαθητών/-τριών, οι οποίοι αίρουν τη θεώρηση του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας ως γνώσης στείρας και μη εμφανώς χρηστικής για τον/τη σημερινό/-ή μαθητή/-τρια, εφόσον, πλέον της εξοικείωσης με τον αρχαίο ελληνικό πολιτισμό, επιδιώκεται, με αφορμή το κείμενο, η διαρκής συσχέτιση με το παρόν και η εκκίνηση από την πραγματικότητα του/της μαθητή/-τριας προς τη γνωριμία με το αρχαίο κείμενο. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο αξιολόγησης αποτιμώνται τόσο οι γνώσεις όσο και η ικανότητα του/της μαθητή/-τριας να τις ανασύρει και να τις χρησιμοποιεί σε αυθεντικές καταστάσεις, με κύρια ζητούμενα:
 - την επιλογή ασκήσεων και εργασιών, οι οποίες καλλιεργούν έναν κριτικό και δημιουργικό τρόπο σκέψης, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να δείχνει ότι μπορεί να χρησιμοποιήσει τις γνώσεις που απέκτησε στο σχολείο για να αντιμετωπίσει αυθεντικές καταστάσεις της καθημερινότητάς του,
 - την υπέρβαση της απλής καταγραφής και παρουσίας της πληροφορίας,
 - την παρότρυνση του/της μαθητή/-τριας να αναζητεί τις αιτιακές σχέσεις των δεδομένων, να διατυπώνει υποθέσεις και συμπεράσματα, να εφαρμόζει ερμηνευτικές τεχνικές,
 - την ενασχόληση όχι μόνο με το αποτέλεσμα της προσπάθειας του/της μαθητή/-τριας αλλά και με τη διαδικασία που αυτός/αυτή ακολούθησε,
 - την ανάδειξη όχι μόνο του «τι ξέρει» ο/η μαθητής/-τρια αλλά και «τι μπορεί να κάνει»,
 - την καλλιέργεια μεταγνωστικών δεξιοτήτων με τις οποίες ο/η μαθητής/-τρια παρακολουθεί και αναπροσαρμόζει συνεχώς τις διαδικασίες μάθησης.

- Τις δημιουργικές εργασίες, οι οποίες:
 - δεν επαναλαμβάνονται με συχνότητα που μπορεί να τις μετατρέψει σε τυπική διαδικασία,
 - προσδιορίζονται από τον/την εκπαιδευτικό με βάση τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών,
 - δεν απαιτούν απλή και μηχανική αναπαραγωγή των πληροφοριών του κειμένου, αλλά επιδιώκουν να ωθήσουν τον/τη μαθητή/-τρια σε περαιτέρω σκέψη, σύγκριση, πρόταση,
 - προκαλούν την επαγωγική έρευνα του/της μαθητή/-τριας ή/και την παρουσίαση της εργασίας σε ομάδες των δύο τουλάχιστον.

Οι κύριες τεχνικές αξιολόγησης του/της μαθητή/-τριας, οι οποίες προτείνονται, είτε ως αρχική είτε ως συνεχής είτε ως τελική αξιολόγηση, από το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας στο Γυμνάσιο, είναι:

Α. Πολλαπλοί και ποικίλοι τύποι δραστηριοτήτων διαβαθμισμένης και προσαρμοσμένης δυσκολίας και ειδικότερα ασκήσεις σύγκρισης, περίληψης, εξήγησης, διατύπωσης κρίσεων, αναλύσεων και αξιολογήσεων, δημιουργικότητας, συλλογής και οργάνωσης δεδομένων, διατύπωσης υποθέσεων, εφαρμογής κανόνων και αρχών σε νέες καταστάσεις, ανάληψης διερευνητικών εργασιών, διατύπωσης παραγωγικών και επαγωγικών συλλογισμών, διόρθωσης του λάθους, συμπλήρωσης κενών.

Β. Εναλλακτικοί τρόποι αξιολόγησης, όπως ο Φάκελος επιτευγμάτων μαθητή/-τριας (*portfolio*), έντυπος ή ηλεκτρονικός (*e-portfolio*), η συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία, οι προαιρετικές δημιουργικές εργασίες των μαθητών/-τριών κ.ά.

Β' Μέρος

Β1α. Συγκεντρωτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ) - ΓΥΜΝΑΣΙΟ				
Θεματικά Πεδία	Επιμέρους Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα		
		Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Ανθολόγιο Κειμένων	Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Ανθολόγιο Κειμένων	Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Πλουτάρχου, «Βίοι Παράλληλοι: Αλέξανδρος»
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:		
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου 1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	• Να ταυτοποιούν το είδος του κειμένου με βάση κειμενικά και εξωκειμενικά στοιχεία. • Να αντιστοιχίζουν το γραμματειακό είδος του κειμένου με τον συγγραφέα του και την εποχή συγγραφής/αναφοράς.	• Να διακρίνουν τους εκφραστικούς τρόπους της βιογραφίας ως κειμενικού είδους. • Να εντάσσουν στο σωστό χωροχρονικό πλαίσιο τον συγγραφέα και τον βιογραφούμενο.	
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία 2.2. Αισθητικά στοιχεία 2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα	• Να διακρίνουν τα θεματικά κέντρα του κειμένου, τα πρόσωπα, τον χώρο και τον χρόνο (ποιος, πού, πότε, τι). • Να αναγνωρίζουν και να ομαδοποιούν τα πραγματικά και αισθητικά/υφολογικά στοιχεία του κειμένου.	• Να προσεγγίζουν ένα ενιαίο κείμενο της αρχαίας ελληνικής σε πρωτότυπη γλωσσική μορφή χωρίς να διαταράσσονται η συνέχεια, η πρόσληψη και κατανόηση των εννοιών, καθώς και οι σχέσεις της χρονικής και αιτιακής ακολουθίας.	
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Το λεξιλόγιο 3.2. Γραμματικά φαινόμενα 3.3. Συντακτικά φαινόμενα	• Να μελετούν τα λεξιλογικά στοιχεία του κειμένου, καθώς και τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα αυτού μέσω συνεχούς αναζήτησης των ομοιοτήτων και των διαφορών τους στην αρχαία και τη νέα ελληνική.	• Να εθίζονται στην αντιπαραβολική και διαχρονική μελέτη της μορφολογίας της ελληνικής γλώσσας, από την αρχαία στη νέα ελληνική και αντίστροφα, ώστε να συνειδητοποιούν τον ενιαίο χαρακτήρα της.	
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του κειμένου στη νέα ελληνική 4.2. Διεπιστημονική/Διαθεματική προσέγγιση 4.3. Πολυτροπικότητα 4.4. Πολυγραμματισμοί	• Να ασκούνται στη διαδικασία της απόδοσης του κειμένου στη νέα ελληνική και να νιώθουν, σταδιακά, οικειότητα με σύγχρονες τεχνικές, όπως η συμπλήρωση κενών, η διόρθωση λαθών, η σύγκριση πολλαπλών αποδόσεων κ.ά. • Να καλλιεργούν δεξιότητες και να εφαρμόζουν σύγχρονους γραμματισμούς, ώστε να κατανοούν και να ερμηνεύουν το κείμενο.	• Να διαχειρίζονται, με σταδιακά αυξανόμενη ευχέρεια, ποικίλο υποστηρικτικό υλικό για την επεξεργασία, κατανόηση και ερμηνεία του κειμένου. • Να προσλαμβάνουν το κείμενο ως ενιαίο όλο μορφής και περιεχομένου. • Να καλλιεργούν δεξιότητες κριτικού αναγνώστη/-στριας,	

		• Να αξιοποιούν κάθε σχετικό έντυπο, ψηφιακό ή/και άλλο πολυτροπικό υλικό, ώστε το κείμενο να αποτελεί αντικείμενο πλήρους επεξεργασίας, θεματικής και διαθεματικής.	ασκούμενοι/-ες σε ερμηνευτικές προεκτάσεις του κειμένου συναφείς με τη σύγχρονη εποχή, όπως η έννοια της διαπολιτισμικότητας.
--	--	--	--

Β1β. Συγκεντρωτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ (ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ) - ΓΥΜΝΑΣΙΟ				
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα		
		Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Ομήρου, «Οδύσσεια»	Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Ομήρου, «Ιλιάδα»	Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ Ευριπίδη, «Άλκηστις», «Τρῳάδες»
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:		
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου 1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	- Να αναγνωρίζουν, σταδιακά, τη διαφορετικότητα των χρονικών πλαισίων των μύθων από την εποχή του δημιουργού/αφηγητή. - Να ταυτοποιούν την «Οδύσσεια» και την «Ιλιάδα» ως έπη και να δικαιολογούν την άποψή τους με βάση στοιχεία των κειμένων.	- Να προσεγγίζουν σταδιακά την τραγωδία ως έκφραση της δημοκρατικής Αθήνας. - Να ταυτοποιούν το μελετώμενο κείμενο ως τραγωδία αιτιολογώντας την άποψή τους, όποτε ζητηθεί.	
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία 2.2. Αισθητικά στοιχεία 2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα	- Να διακρίνουν τα θεματικά κέντρα του κειμένου, τον χώρο και τον χρόνο και να δικαιολογούν τη δράση των προσώπων (ποιος, πού, πότε, τι). - Να αναγνωρίζουν και να ομαδοποιούν τα πραγματικά και αισθητικά/υφολογικά στοιχεία του κειμένου.	- Να προσδιορίζουν και να ερμηνεύουν τις σχέσεις χρονικής και αιτιακής ακολουθίας του έργου. - Να διακρίνουν τα ιδιαίτερα αισθητικά/υφολογικά στοιχεία της τραγωδίας.	
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Τα χαρακτηριστικά του έμμετρου λόγου 3.2. Το λεξιλόγιο του κειμένου 3.3. Παραθέματα	Να αναγνωρίζουν, σταδιακά, τα στοιχεία μορφής των επών και με την αξιοποίηση προσιτών και προσφερόμενων παραθεμάτων.	Να προσδιορίζουν τα στοιχεία μορφής της τραγωδίας και με την αξιοποίηση προσιτών και προσφερόμενων παραθεμάτων.	
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του κειμένου στη νέα ελληνική 4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση 4.3. Πολυτροπικότητα 4.4. Πολυγραμματισμοί	- Να γνωρίζουν και να συγκρίνουν περισσότερες της μιας αποδόσεις των επών στη νέα ελληνική. - Να καλλιεργούν δεξιότητες και να εφαρμόζουν σύγχρονους γραμματισμούς, ώστε να κατανοούν και να ερμηνεύουν το κείμενο. - Να αξιοποιούν κάθε σχετικό έντυπο, ψηφιακό ή/και άλλο πολυτροπικό υλικό, ώστε το κείμενο να αποτελεί αντικείμενο πλήρους επεξεργασίας, θεματικής και διαθεματικής.	- Να διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για διαφορετικές αποδόσεις της τραγωδίας. - Να υιοθετούν απέναντι στο θέατρο και τις κοινωνικές του λειτουργίες στάση κριτικού θεατή. - Να αξιοποιούν πρόσθετο υλικό, έντυπο και ψηφιακό, ώστε να μελετηθεί η τραγωδία.	

			• Να προσλαμβάνουν το κείμενο ως θεατρικό είδος.
--	--	--	--

Β2α. Αναλυτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Α', Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Ανθολόγιο κειμένων)			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες:
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου	Να ταυτοποιούν το είδος του κειμένου με βάση κειμενικά χαρακτηριστικά αλλά και ποικίλες πηγές, έντυπες και ηλεκτρονικές.	Εντοπίζουν στο κείμενο πληροφορίες τεκμηρίωσης του κειμενικού του είδους, τις καταγράφουν ή/και τις συμπληρώνουν με σχετική αναζήτηση σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές, ώστε να προκύπτει η «ταυτότητα» του κειμένου.
	1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	Να αντιστοιχίζουν το γραμματειακό είδος του κειμένου με τον συγγραφέα του και την εποχή του.	- Αναζητούν, σε έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές, πληροφορίες για τον συγγραφέα του εκάστοτε κειμένου και τις παρουσιάζουν στην τάξη αποκτώντας σταδιακά οικειότητα με την αρχαία ελληνική γραμματεία και τους συγγραφείς/δημιουργούς της εποχής. - Διατυπώνουν υποθέσεις, κατά την έναρξη του μαθήματος, για το περιεχόμενο του κειμένου με βάση το γραμματειακό του είδος και τις επαληθεύουν στην εξέλιξη της διδασκαλίας με βάση κειμενικά στοιχεία.
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: - Πραγματολογικά: βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά - Πολιτισμικά: θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός - Ηθικά: στοιχεία χαρακτηριστικών των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα - Νοηματικά/Ιδεολογικά:	- Να διακρίνουν τα θεματικά κέντρα του κειμένου, τα πρόσωπα, τον χώρο και τον χρόνο. - Να ομαδοποιούν και να σχολιάζουν τυχόν πραγματικά στοιχεία του κειμένου.	- Καταγράφουν σε πίνακα τα θεματικά κέντρα του κειμένου, τα πρόσωπα, τη δράση τους, τον χώρο και τον χρόνο, σχηματοποιώντας το κείμενο. - Συγκρίνουν τα πραγματικά στοιχεία του κειμένου με αντίστοιχα της σύγχρονης εποχής παρουσιάζοντας τις ομοιότητες και διαφορές είτε με τη χρήση ψηφιακών τεχνολογιών είτε σε ρέοντα λόγο. - Απαντούν τεκμηριωμένα σε ερωτήσεις σχετικές με τις προσωπικές τους απόψεις

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής		ή/και εκτιμήσεις για θέματα του κειμένου. • Αναπαράγουν το περιεχόμενο του κειμένου με απλά λόγια, αξιοποιώντας τις πληροφορίες που το ίδιο το κείμενο παρέχει.
	2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: – Υφολογικά χαρακτηριστικά, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, άστοχα ερωτήματα, ασύνδετο σχήμα, ρητορικές ερωτήσεις, χρήση διαλόγου, πληθώρα επιθέτων, πληθώρα ρημάτων, χρήση αντωνυμιών κ.λπ.	• Να κατονομάζουν τυχόν αισθητικά/υφολογικά στοιχεία του κειμένου προβαίνοντας σε συγκρίσεις με όσα ήδη γνωρίζουν από τη νεοελληνική γλώσσα και γραμματεία, τα ομηρικά έπη και την ιστορία.	• Ομαδοποιούν τα σχήματα λόγου, σχολιάζουν τη λειτουργικότητά τους στο κείμενο και πειραματίζονται με την απόδοσή τους στη νέα ελληνική. • Διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για τον ρόλο και τη σημασία των αισθητικών στοιχείων στο εκάστοτε κείμενο (π.χ. τι αλλάζει στο κείμενο αν λείπουν τα επίθετα).
	2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου	• Να αναγνωρίζουν βασικά στοιχεία συνοχής του αρχαιοελληνικού κειμένου.	• Διακρίνουν τις παραγράφους ή/και περιόδους του κειμένου και αναγνωρίζουν τις λέξεις και τους δείκτες συνοχής με τη βοήθεια και του συντακτικού τους, έντυπου ή/και ηλεκτρονικού.
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Το λεξιλόγιο του κειμένου: 3.1.1. Σημασία των λέξεων (συμβατική χρήση, επικοινωνιακή χρήση, εύρυνση, στένωση, παγιωμένες εκφράσεις) 3.1.2. Μορφολογικά χαρακτηριστικά των λέξεων (ορθογραφία, τόνοι, πνεύματα, ετυμολογία, σύνθεση) 3.1.3. Σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων (συνωνυμία, αντωνυμία, λεξιλογικές οικογένειες, ομοηχία, ομοηχία και ομογραφία)	• Να προβαίνουν σε σημασιολογικές, ετυμολογικές και μορφολογικές αντιστοιχίες του λεξιλογίου της αρχαίας με τη νέα ελληνική. • Να αναδεικνύουν την επικοινωνιακή χρήση της αρχαίας και της νέας ελληνικής γλώσσας αξιοποιώντας σχετικά εργαλεία, όπως τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων.	• Αναζητούν στο λεξικό τους, έντυπο ή/και ηλεκτρονικό, τις σημασίες των λέξεων του κειμένου, την ετυμολογία τους, τα συνώνυμα, τα αντώνυμα κ.λπ. • Παρακολουθούν το ταξίδι των λέξεων στον χρόνο, διερευνώντας με τη χρήση έντυπου ή/και ηλεκτρονικού υλικού τις τυχόν τροποποιήσεις τους (εύρυνση, στένωση) ή μη από την αρχαία στη νέα ελληνική και δίνοντας δικά τους παραδείγματα. • Σχηματίζουν ένα συννεφώλεξο ή/και εννοιολογικό χάρτη σημασιολογικών σχέσεων των λέξεων του κειμένου. • Σχεδιάζουν και συμπληρώνουν, με συμβατικά ή ηλεκτρονικά εργαλεία, τα γενεαλογικά δέντρα λέξεων της νέας

3. Το κείμενο ως μορφή			ελληνικής με αφετηρία τη ρίζα τους στην αρχαία ελληνική (βιογραφίες λέξεων). • «Αλιεύουν» και διορθώνουν τις λανθασμένες γραφές λέξεων του κειμένου που τους δίνονται, κάνοντας τους απαραίτητους συσχετισμούς με τη νέα ελληνική και αιτιολογώντας την άποψή τους.
	3.2. Γραμματικά φαινόμενα του κειμένου (μορφολογία)	• Να συνδέουν τα γραμματικά φαινόμενα του κειμένου με το περιεχόμενό του, επισημαίνοντας τις νοηματικές αλλαγές που επέρχονται στη νεοελληνική απόδοση, όταν αλλάζουν, για παράδειγμα, οι χρόνοι των ρημάτων ή ο αριθμός κλίσης των ουσιαστικών. • Να αξιοποιούν επικοινωνιακά, συγχρονικά και διαχρονικά τα γραμματικά φαινόμενα δίνοντας δικά τους παραδείγματα ή/και βρίσκοντας έτοιμα στα βιβλία αναφοράς.	• Αναπαράγουν, με δόκιμο προφορικό λόγο, την τεχνική σχηματισμού και τον τρόπο χρήσης των εκάστοτε μελετώμενων μορφολογικών στοιχείων/φαινομένων. • Εντοπίζουν μορφολογικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική και διατυπώνουν σχετικές απόψεις. • Αναπαράγουν, με βάση ένα πρότυπο που τους δίνεται, παρόμοια παραδείγματα κλίσης ή/και σχηματισμού των εκάστοτε διδασκόμενων μορφολογικών στοιχείων/φαινομένων. • «Αλιεύουν» τους λανθασμένους γραμματικούς τύπους που τους δίνονται, τους διορθώνουν και αιτιολογούν την άποψή τους. • Βρίσκουν ή/και επιλέγουν τον σωστό γραμματικό τύπο/στοιχείο/φαινόμενο, ώστε να επιλύουν ασκήσεις συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, διάζευξης και μετασχηματισμού, απαντούν σε ρουμπρίκες, συμπληρώνουν εννοιολογικούς χάρτες κ.λπ.
	3.3. Συντακτικά φαινόμενα του κειμένου (σύνταξη)	• Να διακρίνουν, με σταδιακά μεγαλύτερη ευκολία, τα συντακτικά φαινόμενα του κειμένου και να τα συνδέουν με το περιεχόμενό του, επισημαίνοντας τις	• Αναπαράγουν με δόκιμο προφορικό λόγο την τεχνική σχηματισμού και τον τρόπο χρήσης των εκάστοτε μελετώμενων συντακτικών στοιχείων/φαινομένων. • «Αλιεύουν» τις λανθασμένες συντακτικές αναγνωρίσεις που τους

3. Το κείμενο ως μορφή		νοηματικές αλλαγές που επέρχονται στη νεοελληνική απόδοση, όταν ακυρώνεται, για παράδειγμα, η συμφωνία ρήματος – υποκειμένου. • Να αξιοποιούν επικοινωνιακά, συγχρονικά και διαχρονικά τα συντακτικά φαινόμενα δίνοντας παραδείγματα και με τη βοήθεια των βιβλίων αναφοράς.	δίνονται, τις διορθώνουν και αιτιολογούν την άποψή τους. • Προβαίνουν σε συγκρίσεις της σύνταξης και ανάδειξη ομοιοτήτων και διαφορών ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική και διατυπώνουν σχετικές απόψεις. • Βρίσκουν ή/και επιλέγουν τον σωστό συντακτικό τύπο/στοιχείο/φαινόμενο, ώστε να επιλύουν ασκήσεις συμπλήρωσης κενών, πολλαπλής επιλογής, αντιστοίχισης, διάζευξης και μετασχηματισμού, απαντούν σε ρουμπρίκες, συμπληρώνουν εννοιολογικούς χάρτες κ.λπ.
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική: – Πολλαπλές αποδόσεις – Παραγωγή απόδοσης – Κριτική απόδοσης – Διόρθωση απόδοσης	• Να αναγινώσκουν με σταδιακά μεγαλύτερη ευχέρεια το κείμενο προκειμένου να εξοικειωθούν με τη γλώσσα. • Να αποδίδουν το κείμενο στη νέα ελληνική αιτιολογώντας τις λεξιλογικές, γραμματικές και συντακτικές επιλογές τους. • Να εφαρμόζουν κατά την απόδοση του κειμένου στη νέα ελληνική τους κανόνες δομής και λειτουργίας της γλώσσας, όπως η χρονική εκφορά των ρηματικών τύπων, η συμφωνία ρήματος – υποκειμένου, το είδος των δευτερευουσών προτάσεων, ώστε η διαδικασία να έχει συνειδητό χαρακτήρα.	• Ακούν το κείμενο να αναγινώσκεται από τον/την εκπαιδευτικό και στη συνέχεια το αναγινώσκουν οι ίδιοι/-ες, με σταδιακή άνεση και νοηματική ενσυναίσθηση, ώστε να αποκτήσουν οικειότητα με τη μορφή των λέξεων, την προφορά τους, τον τονισμό τους, τη θέση τους στο κείμενο. • Συμπληρώνουν κενά στη νεοελληνική απόδοση του κειμένου, η οποία τους παρέχεται, ξεκινώντας από λέξεις και σταδιακά προχωρώντας σε εκφράσεις και προτάσεις. • Παρεμβαίνουν διορθωτικά σε λανθασμένη απόδοση λέξεων, εκφράσεων, προτάσεων που τους παρέχεται. • Αποδίδουν μεμονωμένες λέξεις του κειμένου (επιλεκτικά). • Αντικαθιστούν την απόδοση λέξεων ή/και εκφράσεων με συνώνυμους τους. • Αντιστοιχίζουν αποσπάσματα του αρχαιοελληνικού κειμένου με τη νεοελληνική απόδοσή του.

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου			• Υιοθετούν, κατά την απόδοση των κειμένων, αρχές όπως η τήρηση των χρόνων των ρημάτων, των πτώσεων/αριθμού/γένους των ουσιαστικών, επιθέτων, μετοχών, αντωνυμιών κ.λπ. • Αντιπαραβάλλουν, με όλο και μεγαλύτερη ευκολία, σταδιακά, τις δύο μορφές της ελληνικής γλώσσας επισημαίνοντας ομοιότητες και διαφορές και επιχειρηματολογώντας για τον ενιαίο χαρακτήρα της.
	4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου: – Γλώσσα – Ιστορία – Γεωγραφία – Θέατρο – Καλές Τέχνες – Λογοτεχνία – Θετικές Επιστήμες	• Να ερευνούν, να συγκεντρώνουν και να αξιοποιούν πληροφορίες άλλων επιστημονικών και θεματικών περιοχών και να τις συσχετίζουν με το περιεχόμενο του εκάστοτε μελετώμενου κειμένου.	• Αναζητούν, με σταδιακά μεγαλύτερη ευκολία, τις γλωσσικές ερμηνείες σε λεξιλόγιο άλλων επιστημών, (π.χ. δράση – αντίδραση – επίδραση στη Φυσική, διαιρέτης – διαιρετέος στα Μαθηματικά). • Αναζητούν στις ξένες γλώσσες που διδάσκονται αναλογίες με τα γλωσσικά φαινόμενα της ελληνικής. • Συγκεντρώνουν πληροφορίες σχετικές με το περιεχόμενο του κειμένου από ποικίλες πηγές, έντυπες ή/και ηλεκτρονικές και από διάφορες και διαφορετικές θεματικές περιοχές και τις αντιπαραβάλλουν σχολιάζοντας συγκλίσεις και αποκλίσεις.
	4.3. Πολυτροπικότητα: – Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.	• Να μετατρέπουν ένα κείμενο σε πολυτροπικό (π.χ. διαγραμματική απεικόνιση).	• Απεικονίζουν διαγραμματικά το κείμενο ξεκινώντας από τα πρόσωπα, τη δράση τους, τον τόπο και τον χρόνο και εμπλουτίζοντας σταδιακά με πιο απαιτητικά στοιχεία, όπως η αιτία, το αποτέλεσμα κ.ά. • Αξιοποιούν το κείμενο και σχετικό πολυτροπικό υλικό, προκειμένου να δημιουργούν, με βάση τις πληροφορίες που αντλούν, ηλεκτρονικούς χάρτες, κόμικς, αφίσες κ.λπ.
	4.4. Πολυγραμματισμοί:	• Να διαχειρίζονται αποτελεσματικά τα χρονικά όρια και τα	• Αυτονομούνται σταδιακά στην κατ' οίκον μελέτη ασκούμενοι/-ες να

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	– Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού βάσει οδηγιών – Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών – Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς) – Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών – Αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών – Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγιών – Αισθητική καλλιέργεια	εργαλεία που τους δίνονται, όπως το λεξικό, η γραμματική, τα παράλληλα κείμενα, προκειμένου να υλοποιήσουν εργασίες. • Να εφαρμόζουν με συνέπεια τις οδηγίες που τους παρέχονται για την υλοποίηση δραστηριοτήτων.	χρησιμοποιούν τα βιβλία αναφοράς ως βοηθούς μελέτης. • Ανατρέχουν με ευκολία σε έντυπο ή/και ηλεκτρονικό υλικό και αντλούν πληροφορίες, εφαρμόζοντας σχετικές οδηγίες. • Διατυπώνουν τεκμηριωμένες αξιολογικές κρίσεις για το περιεχόμενο του αρχαιοελληνικού κειμένου, γραπτώς ή προφορικώς, με βάση οδηγίες που τους δίνονται, όπως, για παράδειγμα, ο αριθμός λέξεων που μπορούν να χρησιμοποιήσουν. • Αξιοποιούν αποτελεσματικά τους κειμενικούς δείκτες (εισαγωγικά σημειώματα, λεξιλόγιο, όνομα συγγραφέα) προς την κατεύθυνση της κατανόησης και μελέτης του κειμένου.
--	---	---	--

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Πλουτάρχου, «Παράλληλοι Βίοι: Αλέξανδρος»)			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες:
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου	Να συστηματοποιούν τα κριτήρια βάσει των οποίων ταυτοποιείται το κείμενο του Πλουτάρχου ως βιογραφία.	Συζητούν για τα χαρακτηριστικά της βιογραφίας και τα επιβεβαιώνουν καθώς μελετούν το κείμενο του Πλουτάρχου.
	1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	- Να εντάσσουν στο σωστό χωροχρονικό πλαίσιο τον συγγραφέα και τον βιογραφούμενο με βάση στοιχεία από το κείμενο αλλά και εκτός αυτού. - Να δίνουν πληροφορίες για τον συγγραφέα και τον βιογραφούμενο, όποτε ζητηθεί.	- Αντλούν από το κείμενο πληροφορίες σχετικά με την εποχή του βιογραφούμενου και διαπιστώνουν την απόκλιση από την εποχή του Πλουτάρχου. - Ερευνούν σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και συγκεντρώνουν πληροφορίες για τον Πλούταρχο συντάσσοντας το βιογραφικό του.
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: - Πραγματολογικά: βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά - Πολιτισμικά: θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός - Ηθικά: στοιχεία χαρακτηριστικών των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα - Νοηματικά/Ιδεολογικά: κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής	- Να διακρίνουν στο κείμενο τα πρόσωπα, τη δράση τους, τον χώρο και τον χρόνο με τη βοήθεια και της απόδοσης και να διατυπώνουν σχετικές αξιολογικές κρίσεις. - Να αναπαράγουν το περιεχόμενο του κειμένου, αξιοποιώντας τις πληροφορίες που το ίδιο το κείμενο παρέχει.	- Απαντούν σε σύντομα ερωτήματα κατανόησης του περιεχομένου, συμπληρώνουν ημιτελείς ή/και δημιουργούν εξαρχής εννοιολογικούς χάρτες βάσει του κειμένου. - Επιβεβαιώνουν πραγματικά στοιχεία του κειμένου που επιβιώνουν μέχρι σήμερα παραθέτοντας σχετικά παραδείγματα. - Διαχειρίζονται και αξιοποιούν παράλληλα κείμενα συγκρίνοντάς τα ως προς το περιεχόμενό τους με τα στοιχεία του κειμένου. - Ασκούνται στην οργανωμένη διαλογική αντιπαράθεση (αντιλογία) σχετικά με την αξιολόγηση προσώπων, στάσεων, επιλογών, ενεργειών κατόπιν αφορμών και ευκαιριών που παρέχει το κείμενο. - Δημιουργούν υβριδικού τύπου χρονογραμμές, στις οποίες, εκτός της χρονικής

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο			ακολουθίας, εντοπίζεται και η ακολουθία αιτίου-αιτιατού.
	2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: – Υφολογικά χαρακτηριστικά, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, άστοχα ερωτήματα, ασύνδετο σχήμα, ρητορικές ερωτήσεις, χρήση διαλόγου, πληθώρα επιθέτων, πληθώρα ρημάτων, χρήση αντωνυμιών κ.λπ.	• Να αναδεικνύουν τα χαρακτηριστικά και τον ρόλο των υφολογικών στοιχείων στο κείμενο είτε εντάσσοντάς τα σε δικά τους παραδείγματα είτε αντικαθιστώντας τα με ισοδύναμα, είτε αφαιρώντας τα από το κείμενο, ώστε να προβούν σε συγκρίσεις.	• Εντοπίζουν υφολογικά στοιχεία του κειμένου αξιοποιώντας και τη ν.ε. απόδοση. • Δικαιολογούν τους χρόνους και τις διαθέσεις των ρημάτων και των ρηματικών τύπων του κειμένου με βάση το είδος του κειμένου και τον επικοινωνιακό στόχο του. • Παράγουν κείμενο αυτο- και ετεροβιογραφίας αξιοποιώντας και τα υφολογικά στοιχεία που μελετούν στο κείμενο του Πλουτάρχου.
	2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου	• Να παρακολουθούν τον βίο του Αλεξάνδρου χωρίς νοηματικά χάσματα κυρίως λόγω του γλωσσικού οργάνου, συνδέοντας κάθε νέα πληροφορία με προηγούμενες. • Να διακρίνουν τις λογικές νοηματικές σχέσεις, αιτιακής και χρονικής ακολουθίας, οι οποίες υποστηρίζουν τη συνεκτικότητα του κειμένου, με συγκεκριμένες αναφορές σε λέξεις και στοιχεία του κειμένου. • Να επισημαίνουν τα στοιχεία συνοχής του κειμένου, με συγκεκριμένες αναφορές σε λέξεις και στοιχεία του κειμένου.	• Συζητούν για το περιεχόμενο κάθε ενότητας (διάλογος, απαντήσεις σε στοχευμένα ερωτήματα), το συνδέουν νοηματικά με ό,τι έχει προηγηθεί και διατυπώνουν υποθέσεις για ό,τι πρόκειται να ακολουθήσει. • Διακρίνουν τις παραγράφους ή/και περιόδους του κειμένου και αναγνωρίζουν τις λέξεις και τους δείκτες συνοχής με τη βοήθεια και του συντακτικού τους, έντυπου ή/και ηλεκτρονικού.
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Το λεξιλόγιο του κειμένου: 3.1.1. Σημασία των λέξεων (συμβατική χρήση, επικοινωνιακή χρήση, εύρυνση, στένωση, παγιωμένες εκφράσεις) 3.1.2. Μορφολογικά χαρακτηριστικά των	• Να εμβαθύνουν στη μελέτη του λεξιλογίου του κειμένου, υλοποιώντας υψηλών απαιτήσεων δράσεις, όπως η αναζήτηση και αντιπαραβολή της συμβατικής με την αντισυμβατική χρήση λέξεων του κειμένου.	• Αναζητούν με ευκολία στο λεξικό τους, έντυπο ή/και ηλεκτρονικό, τις σημασίες των λέξεων του κειμένου, την ετυμολογία τους, τα συνώνυμα, τα αντώνυμα κ.λπ. και δίνουν δικά τους παραδείγματα με αυτές. • Διακρίνουν με ευκολία την κυριολεκτική και τη

3. Το κείμενο ως μορφή	λέξεων (ορθογραφία, τόνοι, πνεύματα, ετυμολογία, σύνθεση) 3.1.3. Σημασιολογικές σχέσεις των λέξεων (συνωνυμία, αντωνυμία, λεξιλογικές οικογένειες, ομοηχία ομοηχία και ομογραφία)	• Να δίνουν παραδείγματα, με τη βοήθεια έντυπου ή/και ηλεκτρονικού υλικού, όπως τα ηλεκτρονικά σώματα κειμένων, χρήσης του εκάστοτε λεξιλογίου σε ποικίλα επικοινωνιακά περιβάλλοντα της αρχαίας και της νέας ελληνικής.	μεταφορική χρήση λέξεων του κειμένου αλλά και την επικοινωνιακή τους χρήση, στο περιβάλλον της εποχής τους, με την αξιοποίηση των ηλεκτρονικών σωμάτων κειμένων της αρχαίας ελληνικής. • Γνωρίζουν και εφαρμόζουν κανόνες και αρχές για την ετυμολογία και ορθογραφία των λέξεων του κειμένου, όταν τους ζητείται. • Επιλέγουν και τοποθετούν τις σωστές λέξεις στα συμφραζόμενα, όταν αυτό τους ζητείται. • Σχηματίζουν οικογένειες λέξεων στη νέα ελληνική με αφορμή λέξεις του κειμένου. • «Αλιεύουν» και διορθώνουν τις λανθασμένες γραφές λέξεων του κειμένου που τους δίνονται, κάνοντας τους απαραίτητους συσχετισμούς με τη νέα ελληνική και αιτιολογώντας την άποψή τους βάσει και της προηγούμενης γνώσης τους από την Α' και Β' Γυμνασίου.
	3.2. Γραμματικά φαινόμενα του κειμένου (μορφολογία)	• Να ταυτοποιούν το εκάστοτε γραμματικό φαινόμενο που έχουν μελετήσει στο κείμενο και να ερμηνεύουν βάσει κανόνων τις τυχόν μορφολογικές διαφοροποιήσεις και εξαιρέσεις. • Να ομαδοποιούν τους εκάστοτε ρηματικούς τύπους με κριτήριο τον σχηματισμό τους και να ερμηνεύουν την ομαδοποίηση αυτή. • Να δημιουργούν με σχετική ευκολία αναλογίες αναφορικά με τον τρόπο σχηματισμού και κλίσης των ρημάτων, των ουσιαστικών, των επιθέτων, των	• Σχηματίζουν, κατόπιν οδηγιών, ρηματικούς τύπους σε άλλους χρόνους και εγκλίσεις από αυτούς/-ές που εντοπίζονται στο κείμενο. • Διακρίνουν με ευχέρεια άγνωστους γραμματικούς τύπους αναγιγνώσκοντας με προσοχή και επιλεκτικά το κείμενο, ή/και άλλα παράλληλα κείμενα, έχοντας αναπτύξει εξοικείωση με την αρχαία ελληνική γλώσσα. • Συμπληρώνουν σωστά, ημιδομημένα κείμενα διατύπωσης κανόνων των γραμματικών φαινομένων. • Διατυπώνουν κανόνες γραμματικού σχηματισμού ως αποτέλεσμα της επαγωγικής διαδικασίας προσέγγισης των γραμματικών φαινομένων/τύπων. • Εφαρμόζουν κανόνες γραμματικού σχηματισμού σε

3. Το κείμενο ως μορφή		αντωνυμιών κ.λπ. ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική. • Να προβαίνουν σε συγκρίσεις μεταξύ της επικοινωνιακής, συγχρονικής και διαχρονικής χρήσης των γραμματικών φαινομένων μέσω της αξιοποίησης παραδειγμάτων.	φαινόμενα/τύπους που τους δίνονται ή/και προτείνουν οι ίδιοι/-ες. • Υιοθετούν τεχνικές που έχουν διδαχθεί στην Α' και Β' Γυμνασίου αναφορικά με τη μελέτη της γραμματικής, όπως η συνεχής χρήση του αντίστοιχου βιβλίου αναφοράς.
	3.3. Συντακτικά φαινόμενα του κειμένου (σύνταξη)	• Να ταυτοποιούν το εκάστοτε συντακτικό φαινόμενο που έχουν μελετήσει στο κείμενο, ερμηνεύοντας βάσει κανόνων τις τυχόν δομολειτουργικές διαφοροποιήσεις και εξαιρέσεις. • Να τεκμηριώνουν τις αιτιακές σχέσεις των λέξεων καθώς συντάσσουν το κείμενο. • Να ερμηνεύουν τις συγκλίσεις και αποκλίσεις που προκύπτουν από τη σύγκριση που επιχειρούν ανάμεσα στην αρχαία και τη νέα ελληνική, με αφορμή συντακτικά φαινόμενα του κειμένου. • Να μετασχηματίζουν στοιχειώδεις συντακτικές δομές συσχετίζοντας τον μετασχηματισμό με την αλλαγή στο επικοινωνιακό αποτέλεσμα. • Να συσχετίζουν τη συνδυαστική λειτουργία γραμματικών και συντακτικών φαινομένων (π.χ. κατάληξη ονομαστικής -	• Εντοπίζουν στο κείμενο και σε άλλα παράλληλα κείμενα το εκάστοτε νέο συντακτικό φαινόμενο. • Δικαιολογούν, με βάση επιλεγμένα χωρία που τους παρέχονται, πώς επηρεάζεται η απόδοση στη ν.ε. από τη θέση και τον ρόλο των λέξεων στο κείμενο. • Αναγνωρίζουν ορθώς και με σταδιακά μεγαλύτερη ευχέρεια τη συντακτική λειτουργία των λέξεων του κειμένου αξιοποιώντας και τη νεοελληνική του απόδοση. • Μετατρέπουν απλές προτάσεις από ενεργητική σε παθητική φωνή και αντιστρόφως. • Διακρίνουν στοχευμένα λανθασμένες συντακτικές χρήσεις, όπως προκύπτουν από τη λανθασμένη απόδοσή τους, τις διορθώνουν και αιτιολογούν τις παρεμβάσεις τους.

		υποκείμενο του ρήματος).	
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική: – Πολλαπλές αποδόσεις – Παραγωγή απόδοσης – Κριτική απόδοσης – Διόρθωση απόδοσης	• Να συστηματοποιούν τα βήματα που θα πρέπει να ακολουθούν, όταν τους ζητείται να παράγουν τη δική τους απόδοση στη νέα ελληνική. • Να κατανοούν και να απεικονίζουν σχηματικά τη νοηματική, μορφολογική και συντακτική αντιστοιχία του πρωτοτύπου με τη νεοελληνική απόδοσή του. • Να τεκμηριώνουν, με παραδείγματα, τον ενιαίο χαρακτήρα της ελληνικής γλώσσας και να επιχειρηματολογούν για αυτόν. • Να παράγουν παραδείγματα των εκάστοτε μελετώμενων μορφολογικών και συντακτικών στοιχείων και από την αρχαία και από τη νέα ελληνική.	• Συμπληρώνουν κενά σε κείμενο νεοελληνικής απόδοσης, το οποίο αντιπαραβάλλεται με το αντίστοιχο αρχαιοελληνικό. • Εντοπίζουν λάθη σε απόδοση που σκόπιμα αποκλίνει από την ορθή απόδοση του α.ε. κειμένου. • Συγκρίνουν δύο και περισσότερες αποδόσεις του ίδιου χωρίου, διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις, κάνουν παρατηρήσεις και βελτιώσεις και τεκμηριώνουν τις παρεμβάσεις τους. • Επιχειρούν την απόδοση μικρής έκτασης χωρίων του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική χωρίς τη χρήση των βιβλίων αναφοράς. • Δημιουργούν πίνακες ή/και εννοιολογικούς χάρτες με δικά τους παραδείγματα για τις ομοιότητες και διαφορές των μορφολογικών στοιχείων ανάμεσα στις δύο μορφές της ελληνικής γλώσσας.
	4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου: – Αντιπαραβολική προσέγγιση των μορφών της ελληνικής γλώσσας – Ιστορία – Γεωγραφία – Θέατρο – Καλές Τέχνες – Λογοτεχνία – Θετικές Επιστήμες	• Να αναδεικνύουν τις σχέσεις του κειμένου του Πλουτάρχου με άλλες θεματικές/ επιστημονικές περιοχές συγκρίνοντάς το με θεματικές των αντικειμένων Νεοελληνικής Γλώσσας, Λογοτεχνίας και Ιστορίας (π.χ. πόλεμος, οικουμενικές αξίες, γλώσσα και πολιτισμός, φιλία, σχέση γονιών- παιδιών).	• Αναζητούν, σε έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές, εντοπίζουν και παρουσιάζουν τους τρόπους με τους οποίους η προσωπικότητα, ο βίος και τα επιτεύγματα του Αλεξάνδρου ενέπνευσαν τη λογοτεχνία και τις τέχνες. • Σχεδιάζουν μέσω ψηφιακών εφαρμογών (ενδεικτικά: Google Maps) την πορεία του Αλεξάνδρου σε σύγχρονο χάρτη. • «Αποδελτιώνουν» με ευχέρεια ένα παράλληλο κείμενο καταγράφοντας συναφείς/συγγενείς πληροφορίες με το κείμενο

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου			του Πλουτάρχου και προχωρώντας σε συγκρίσεις.
	4.3. Πολυτροπικότητα: – Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.	• Να αξιοποιούν περισσότερους του ενός τρόπους μετατροπής του κειμένου σε πολυτροπικό, με ή χωρίς τη χρήση ψηφιακών εργαλείων (π.χ. διαγραμματική απεικόνιση, αξιοποίηση της εικόνας, δημιουργία βίντεο).	• Δημιουργούν δικές τους ψηφιακές αφηγήσεις του κειμένου με υλικό και μέσα που θα αναζητήσουν διαδικτυακά. • Παρουσιάζουν τις εργασίες τους, ατομικά ή/και ομαδικά, με πολυτροπικό κείμενο και τις αξιολογούν με τη χρήση ρουμπρίκας. • Εμπλουτίζουν το κείμενο με εποπτικό υλικό που κρίνουν ότι υποβοηθά την κατανόηση χωρίων του.
	4.4. Πολυγραμματισμοί: – Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού βάσει οδηγίων – Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγίων – Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς) – Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγίων – Αξιοποίηση ψηφιακών τεχνολογιών – Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγίων – Αισθητική καλλιέργεια	• Να οργανώνουν τον τρόπο εργασίας τους παρουσιάζοντας τα στάδια της δουλειάς τους, όταν τους ζητηθεί, προσαρμόζοντας τη στρατηγική τους στα εκάστοτε νέα δεδομένα και ζητούμενα. • Να παράγουν πρόσθετο, πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό, όπως ο εμπλουτισμός του κειμένου με εποπτικό υλικό. • Να διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για σύγχρονα κοινωνικά φαινόμενα, αντλώντας επιχειρηματολογία από το αρχαιοελληνικό κείμενο. • Να δείχνουν ευαισθησία σε θέματα ευρύτερου, παγκόσμιου ενδιαφέροντος, όπως η ειρήνη, η γνωριμία και επικοινωνία με τους «άλλους», η διαχείριση του «διαφορετικού», η ισότητα των ανθρώπων κ.ά., με αφορμή τη μελέτη	• Συνθέτουν πρωτότυπα κείμενα, με τα οποία περιγράφουν πώς και σε ποιους τομείς τους/τις επηρέασε η γνωριμία της προσωπικότητας του Αλεξάνδρου υπό τη μορφή αναστοχασμού. • Συντάσσουν επιστολή, υποθέτοντας πως ανήκουν στο στράτευμα του Αλεξάνδρου, προς αγαπημένο τους πρόσωπο στο οποίο εξιστορούν τις περιπέτειές τους με βάση στοιχεία και πληροφορίες του κειμένου. • Παράγουν ένα «δελτίο τύπου», με το οποίο ανακοινώνουν στους Έλληνες τη νίκη του Αλεξάνδρου στον Γρανικό ποταμό. • Αναζητούν σε έγκριτες διαδικτυακές πηγές ψηφιακό υλικό που θα προτείνουν στην ολομέλεια για την ανάδειξη πτυχών της προσωπικότητας του Αλεξάνδρου που δεν κάλυψε το κείμενο (π.χ. ιστορικό ντοκιμαντέρ, ψηφιακές περιηγήσεις σε μουσεία, αφιερώματα ξένων καναλιών κ.ά.). • Επιχειρηματολογούν για τον διεπιστημονικό-ερευνητικό, εκτός των άλλων, χαρακτήρα της εκστρατείας του Αλεξάνδρου βάσει στοιχείων που αντλούν από το ίδιο το κείμενο.

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου		του κειμένου και με ανάληψη σχετικών εργασιών/δραστηριοτήτων.	• Αναγιγνώσκουν διαφοροποιημένα το κείμενο. • Οργανώνουν αγώνες αντιλογίας με αφορμή θέματα του κειμένου (π.χ. δύο στρατιώτες συζητούν και διαφωνούν για το αν θα πρέπει να συνεχίσουν την εκστρατεία προς τον Γάγγη ποταμό). • Εντοπίζουν αναλογίες ανάμεσα στην παγκοσμιοποιημένη κοινωνία που προέκυψε από την εκστρατεία του Αλεξάνδρου στην Ανατολή και τη σημερινή κοινωνία και παράγουν σχετικό κείμενο. • Υποστηρίζουν τεκμηριωμένα και κειμενοκεντρικά τον διαπολιτισμικό χαρακτήρα της κοινωνίας που εμπρόθετα δημιούργησε ο Αλέξανδρος καθώς, σταδιακά, μελετούν το κείμενο, επισημαίνουν τα σχετικά χωρία και ετοιμάζουν μια «απολογιστική» παρουσίαση.
---	--	--	--

B2β. Αναλυτική απεικόνιση του Προγράμματος Σπουδών (Αρχαία Ελληνικά Κείμενα από Μετάφραση)

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Ομήρου, «Οδύσσεια»)			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες:
1. Κείμενο και περιεχόμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου	• Να διακρίνουν στην «Οδύσσεια» τα κύρια χαρακτηριστικά του έπους ως γραμματειακού είδους.	• Προσδιορίζουν τα στοιχεία που ταυτοποιούν την «Οδύσσεια» ως μία πολύστιχη έμμετρη αφήγηση κατορθωμάτων ανθρώπων και θεών. • Διακρίνουν σταδιακά στο κείμενο τυπικές σκηνές και εκφράσεις, ώστε να επιβεβαιώνεται η ταυτότητά του ως έπους.
	1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	• Να δίνουν πληροφορίες για τον χωροχρόνο σύνθεσης/αφήγησης της «Οδύσσειας» και τον δημιουργό/αφηγητή της και να προβληματίζονται σχετικά. • Να αναπτύσσουν προφορικό λόγο για τη διαφορετικότητα του χρονικού πλαισίου της εποχής του μύθου από την εποχή του δημιουργού/αφηγητή. • Να επισημαίνουν κοινωνικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην εποχή αναφοράς της «Οδύσσειας» και το σήμερα, αναγνωρίζοντας το έπος ως έκφραση της εποχής του.	• Ερευνούν σε έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές και συγκεντρώνουν, σταδιακά, πληροφορίες για τον δημιουργό/αφηγητή του έπους δημιουργώντας μία αφίσα που αναρτάται, τελικά, στην αίθουσα διδασκαλίας. • Προβληματίζονται για την ταυτότητα του δημιουργού και τον τρόπο σύνθεσης του έπους, ερευνώντας, παρουσιάζοντας και σχολιάζοντας τις απόψεις που εντοπίζουν. • Εξοικειώνονται με τη δημιουργία χρονογραμμής, έντυπης ή ηλεκτρονικής, στην οποία αποτυπώνουν χρονικά σημεία «σταθμούς» του έπους αξιοποιώντας και το σχετικό υλικό που παρέχεται από το εκπαιδευτικό λογισμικό των ομηρικών επών. • Διακρίνουν και καταγράφουν κατά την παρακολούθηση του έπους, τότε μιλά ο αφηγητής, παρεμβαίνοντας στην εξέλιξη του μύθου, και τότε διηγείται, ώστε εύκολα να εισαχθούν στη

1. Κείμενο και περιεχόμενο			διαφορετικότητα των χρονικών επιπέδων του δημιουργού/αφηγητή (8ος αι. π.Χ.) και του μύθου (οργανωμένος ελληνικός αποικισμός).
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: – Πραγματολογικά: βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά – Πολιτισμικά: θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός – Ηθικά: στοιχεία χαρακτηριστικά των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα – Νοηματικά/Ιδεολογικά: κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής	• Να διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για τα πρόσωπα του μύθου, το ήθος τους, ενταγμένα πάντοτε στον χωροχρόνο αναφοράς τους. • Να εντοπίζουν τα πραγματικά στοιχεία του κειμένου και να τα συνδέουν με τον χωροχρόνο αναφοράς τους. • Να προσεγγίζουν βιωματικά, κριτικά και διαχρονικά τα πραγματικά στοιχεία του κειμένου αιτιολογώντας τις διαπιστώσεις τους.	• Δημιουργούν εννοιολογικούς χάρτες ή/και συμπληρώνουν ημιτελείς σκιαγραφώντας σταδιακά το ήθος των προσώπων του έπους με βάση κειμενικά στοιχεία. • Παρουσιάζουν, ατομικά ή ομαδικά, το περιεχόμενο των ραψωδιών που προτείνεται να διδάσκονται περιληπτικά (π.χ. παρουσίαση Power Point, ψηφιακή αφήγηση, αφίσα, προφορική παρουσίαση κ.ά.). • Συζητούν βάσει στοχευμένων ερωτήσεων για τη δράση των προσώπων και την ενδεχόμενη διαφοροποίησή της και την αξιολογούν ενταγμένη πάντοτε στο χωροχρονικό πλαίσιο των συνθηκών. • Εντοπίζουν, χωρισμένοι/-ες σε ομάδες, τα πραγματωλογικά, πολιτισμικά, ηθικά, νοηματικά/ιδεολογικά στοιχεία των ενοτήτων, τα παρουσιάζουν στην ολομέλεια της τάξης ως έναυσμα συζήτησης και ερμηνείας τους με κριτήριο την εποχή ένταξης και εκδήλωσής τους και τα συγκρίνουν με τα αντίστοιχα σύγχρονά τους.
	2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: – Υφολογικά χαρακτηριστικά και τεχνικές, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, άστοχα ερωτήματα, ασύνδετο σχήμα, ρητορικές ερωτήσεις, χρήση διαλόγου, πληθώρα επιθέτων,	• Να αναγνωρίζουν τη σημασία των αισθητικών/υφολογικών στοιχείων του έπους και να σχολιάζουν τη σημασία τους για τη δομή και την έκφραση του περιεχομένου.	• Εντοπίζουν, ατομικά ή ανά ομάδες, τα αισθητικά/υφολογικά στοιχεία των ενοτήτων, τα καταγράφουν ανά ενότητα ή/και τα ομαδοποιούν ανά είδος, σε έντυπη ή ψηφιακή μορφή (αφίσα, πίνακας, Padlet, εννοιολογικός χάρτης κ.ά.), η οποία συμπληρώνεται με την εξέλιξη του έπους (σχέδιο δράσης/project).

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	εγκιβωτισμός, τυπολογία κ.λπ.		• Αναγιγνώσκουν με προσοχή επιλεγμένα παράλληλα κείμενα εντοπίζοντας τα αισθητικά /υφολογικά τους στοιχεία και συγκρίνοντάς τα με την «Οδύσσεια». • Παράγουν σύντομο, γραπτό κείμενο βάσει οδηγιών αξιοποιώντας σε αυτό υφολογικά/αισθητικά στοιχεία που γνώρισαν στο έπος (π.χ. είδη επιθέτων, παρομοίωση κ.ά.).
	2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου	• Να παρακολουθούν την εξέλιξη ενός εκτενούς έργου, όπως είναι η «Οδύσσεια», χωρίς νοηματικά κενά, ώστε να ανακαλούν προηγούμενα στοιχεία εξέλιξης του μύθου και να προβλέπουν τα επόμενα στάδια. • Να διακρίνουν τις λογικές σχέσεις, αιτιακής και χρονικής ακολουθίας, οι οποίες υποστηρίζουν τη συνεκτικότητα του έπους. • Να εντοπίζουν στο κείμενο τις σχέσεις αντίθεσης, διάζευξης, επεξηγήσης, επιβεβαίωσης, έμφασης, αποτελέσματος, προϋπόθεσης, γενίκευσης, αναλογίας, αιτιολόγησης, οι οποίες λειτουργούν ως δομικές κλείδες.	• Συζητούν για το περιεχόμενο κάθε ενότητας (διάλογος, απαντήσεις σε στοχευμένα ερωτήματα) συνδέοντάς το με ό,τι έχει προηγηθεί και διατυπώνοντας υποθέσεις για ό,τι πρόκειται να ακολουθήσει. • Μιλούν με σταδιακή ευχέρεια για τη διαφορετικότητα των χρονικών περιόδων της εκτύλιξης του μύθου και της εποχής του Ομήρου. • Αποτυπώνουν, σχηματικά και διακριτά, σε δύο αυτόνομες χρονογραμμές, τους χρόνους αφήγησης και πραγματικής ροής των γεγονότων, ώστε να αναδειχθεί η διαφορετικότητα ανάμεσα στον αφηγηματικό και τον πραγματικό χρόνο. • Διακρίνουν τις παρένθετες αφηγήσεις (εγκιβωτισμός) στη ροή του μύθου με στοιχεία του κειμένου, όπως η αλλαγή χρόνου των ρημάτων, αλλά και με βάση την ανίχνευση της αρχής και του τέλους της παρένθετης αφήγησης. • Αφηγούνται προφορικά ένα προσωπικό τους βίωμα εντάσσοντας σε αυτό μια παρένθετη αφήγηση.
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Τα χαρακτηριστικά του έμμετρου λόγου	• Να απολαμβάνουν την έμμετρη ανάγνωση του κειμένου από τον/την	• Ακούν, μέσω ηλεκτρονικών πηγών, διάφορες αναγνώσεις του ομηρικού κειμένου από ηθοποιούς, σχολιάζοντας τον

3. Το κείμενο ως μορφή		εκπαιδευτικό και να το αναγινώσκουν οι ίδιοι/-ες, ώστε να αναδεικνύεται ο έμμετρος λόγος και η ποιητική φυσιογνωμία του έπους.	βαθμό ανάδειξης της ποιητικής φύσης του έπους.
	3.2. Το λεξιλόγιο του κειμένου	• Να επισημαίνουν σταδιακά, κατά την εξέλιξη του έπους, τις κομβικές λέξεις-έννοιες (π.χ. νόστος, ύβρις) και να τις μελετούν σημασιολογικά και ετυμολογικά ως μέσο νοηματικής κατανόησης και περαιτέρω ερμηνείας του έπους.	• Ομαδοποιούν επαναλαμβανόμενες λέξεις ή εκφράσεις και τις ταξινομούν σε πίνακες ταυτοποιώντας τις ως «μοτίβο» και αντιστοιχίζοντάς τις με τις περιστάσεις χρήσης τους στο κείμενο. • Αποσαφηνίζουν νοηματικά, με τη χρήση έντυπου και ηλεκτρονικού υλικού (λεξικά και σώματα κειμένων), κομβικές λέξεις της «Οδύσσειας», όπως ο νόστος, η ύβρις, τα ονόματα των προσώπων κ.ά.
	3.3. Παραθέματα	• Να μελετούν παραθέματα, να αντιπαραβάλλουν την πρωτότυπη γλωσσική μορφή του έπους με τη νεοελληνική απόδοσή του και να διακρίνουν τυχόν γλωσσικές επιβιώσεις.	• Εντοπίζουν στο ομηρικό κείμενο, με βάση παραθέματα που τους δίνονται, λέξεις που χρησιμοποιούνται και στη ν.ε. • Ανιχνεύουν και αναδεικνύουν, σε περίπτωση καταγραφής λέξεων της νέας ελληνικής που συναντώνται και στο ομηρικό κείμενο, πιθανές διαφοροποιήσεις στην έννοιά τους (π.χ. διεύρυνση) αξιοποιώντας έντυπο ή/και ηλεκτρονικό λεξικό. • Διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις ως προς τη συνέχεια της ελληνικής γλώσσας όταν διαπιστώνουν ότι υπάρχουν λέξεις της νέας ελληνικής που χρησιμοποιούνται από την εποχή του Ομήρου ακόμη.
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική: – Πολλαπλές αποδόσεις – Κριτική απόδοσης	• Να προσλαμβάνουν τη νεοελληνική απόδοση των αρχαιοελληνικών κειμένων ως προσωπική έκφραση του δημιουργού της, ώστε να αιτιολογούν τις περισσότερες της	• Συγκρίνουν διαφορετικές αποδόσεις των ίδιων στίχων του κειμένου και διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις με κριτήρια, όπως: η υιοθέτηση της ποιητικής φύσης των επών, ο συγκινησιακός χαρακτήρας της απόδοσης, το εύληπτο

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου		μιας δόκιμης αποδόσεις.	του νοήματος, το δόκιμο λεξιλόγιο στη νέα ελληνική.
	4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου: – Ιστορία – Γεωγραφία – Θέατρο – Καλές Τέχνες – Λογοτεχνία – Θετικές Επιστήμες	• Να αναζητούν και να αξιοποιούν πληροφορίες από άλλες επιστημονικές και θεματικές περιοχές, περισσότερο ή λιγότερο συναφείς με το ομηρικό κείμενο και τον κόσμο του μύθου, για την προσέγγιση και κατανόηση του έπους.	• Συλλέγουν, κατόπιν έρευνας σε έντυπο ή/και ηλεκτρονικό υλικό και με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού λογισμικού των ομηρικών επών, έργα καλλιτεχνικά (ζωγραφική, γλυπτική, λογοτεχνία κ.ά.), εμπνευσμένα από το έπος της «Οδύσσειας» αντιστοιχίζοντάς τα με τη σχετική σκηνή του έπους. • Εντοπίζουν σε επιλεγμένα παράλληλα κείμενα, όπως στο νεοελληνικό δημοτικό τραγούδι, μοτίβα της «Οδύσσειας» (διακειμενικότητα). • Αξιοποιούν και διαχειρίζονται, κατά την ερμηνευτική προσέγγιση του έπους, πληροφορίες από ποικίλες θεματικές περιοχές προβαίνοντας σε συγκρίσεις και σχολιασμό. • Αξιοποιούν ψηφιακές εφαρμογές (π.χ. Google Maps) για να εντοπίζουν και να καταγράφουν τους σταθμούς του ταξιδιού του Οδυσσέα σε έναν σύγχρονο χάρτη.
	4.3. Πολυτροπικότητα: – Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.	• Να εφαρμόζουν τις τεχνικές και αρχές της πολυτροπικότητας μετασχηματίζοντας το έπος.	• Διατυπώνουν απόψεις ως προς την καταλληλότητα του μη κειμενικού υλικού που συνοδεύει κάθε φορά το κείμενο και το εμπλουτίζουν. • Προβαίνουν σε «ανάγνωση» του πολυτροπικού υλικού (π.χ. «ανάγνωση» της εικόνας).
	4.4. Πολυγραμματισμοί: – Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού, βάσει οδηγιών – Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών	• Να διαχειρίζονται με ευχέρεια και αποτελεσματικότητα το εκάστοτε υλικό, τα χρονικά περιθώρια που τους δίνονται, τις οδηγίες που παρέχονται αλλά και τα εργαλεία, έντυπα και ψηφιακά, προκειμένου να	• Προετοιμάζουν μικρά χωρία που αναγινώσκουν την ώρα του μαθήματος προσπαθώντας να επιτονίσουν κατάλληλα, ώστε να αναδειχθούν ο ρυθμός, το μέτρο και το συναίσθημα των στίχων. • Συγκεντρώνουν υλικό για το έπος σε ψηφιακή μορφή και το αναρτούν σε συγκεκριμένες εφαρμογές

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	– Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς) – Άσκηση στον προφορικό λόγο – Συνεργατικές τεχνικές – Σχέδιο δράσης – Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών – Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών – Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγιών – Αισθητική καλλιέργεια (τεχνικές δραματοποίησης, μελοποιημένες ακροάσεις, ανάληψη ρόλων) – Αναπλαισίωση προσωπικής θεωρίας – Εξέλιξη κοινωνικής και πολιτισμικής ταυτότητας	μελετούν και να ερμηνεύουν το έπος. • Να αξιοποιούν το προτεινόμενο ψηφιακό υλικό και να επιλέγουν από εκεί τα κατάλληλα κάθε φορά στοιχεία για τη νοηματική προσέγγιση της εκάστοτε διδακτής ενότητας του έπους. • Να παρεμβαίνουν δημιουργικά στο ομηρικό κείμενο είτε αλλάζοντας λέξεις με συνώνυμες, αντώνυμες είτε δίνοντας τη δική τους νοηματική/εξελικτική εκδοχή είτε αποδίδοντάς το σε πεζή μορφή. • Να εμπλουτίζουν και να αναπλαισιώνουν, σταδιακά, μέσω της μελέτης της «Οδύσσειας» και της δράσης των ανθρώπων, την προσωπική τους θεωρία σχετικά με τρόπους συμπεριφοράς, σχέσεις ανθρώπων, ιδέες, οργανωτικές κοινωνικές αρχές, θρησκεία, φύση κ.ά., ώστε να αναδεικνύεται ο παιδευτικός χαρακτήρας των ομηρικών επών προς την κατεύθυνση της συμβολής στη διαμόρφωση αξιακού κώδικα των μαθητών/-τριών. • Να δείχνουν ευαισθησία σε θέματα ευρύτερου, παγκόσμιου ενδιαφέροντος, όπως η ειρήνη, η γνωριμία και επικοινωνία με	(π.χ. Google Docs, Google Draw, Padlet κ.ά.) που επιτρέπουν την αλληλεπίδραση. • Επιχειρούν τη δραματοποίηση χωρίων του κειμένου αναλαμβάνοντας ρόλους. • Συνεργάζονται αρμονικά μεταξύ τους, ώστε να πραγματοποιούν δραστηριότητες. • Αναπαράγουν με ρέοντα προφορικό λόγο τη θεματική των εκάστοτε ενοτήτων. • «Προσλαμβάνουν» το έπος ακούγοντας κάποιον να το διαβάζει. • Εκφέρουν απόψεις, σχολιάζουν και προβληματίζονται για θέματα κοινωνικά, ανθρώπινα και πέραν του στενού εθνικού ενδιαφέροντος, τα οποία συναντούν κατά τη μελέτη των επών, είτε προφορικά είτε παράγοντας σύντομα γραπτά κείμενα είτε με άλλο τρόπο, έντυπο ή ψηφιακό.
--	--	---	--

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου		τους «άλλους», η διαχείριση του «διαφορετικού», η ισότητα των ανθρώπων κ.ά., με αφορμή τη μελέτη της «Οδύσσειας» εκφράζοντας σχετικούς προβληματισμούς και απόψεις.	
--	--	---	--

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Ομήρου, «Ιλιάδα»)			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες:
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου	Να διακρίνουν στην «Ιλιάδα» τα κύρια χαρακτηριστικά του έπους ως γραμματειακού είδους.	- Προσδιορίζουν τα στοιχεία που ταυτοποιούν την «Ιλιάδα» ως μία πολύστιχη έμμετρη αφήγηση κατορθωμάτων ανθρώπων και θεών. - Διακρίνουν σταδιακά στο κείμενο τυπικές σκηνές και εκφράσεις, ώστε να επιβεβαιώνεται η ταυτότητά του ως έπους.
	1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	- Να δίνουν πληροφορίες για τον χωροχρόνο σύνθεσης/αφήγησης της «Ιλιάδας» και τον δημιουργό/αφηγητή της και να προβληματίζονται σχετικά. - Να αναπτύσσουν προφορικό λόγο για τη διαφορετικότητα του χρονικού πλαισίου της εποχής του μύθου από την εποχή του δημιουργού/αφηγητή. - Να επισημαίνουν κοινωνικές ομοιότητες και διαφορές ανάμεσα στην εποχή αναφοράς της «Ιλιάδας» και το σήμερα αναγνωρίζοντας το έπος ως έκφραση της εποχής του.	- Προβληματίζονται για την ταυτότητα του δημιουργού και τον τρόπο σύνθεσης του έπους αξιοποιώντας και σχετικές γνώσεις από την «Οδύσσεια». - Αναδεικνύουν τα σημεία στα οποία δηλώνεται η παρουσία του αφηγητή στο έπος (αυτοαναφορικότητα). - Διακρίνουν τον χρόνο εκτύλιξης του μύθου από τον χρόνο της σύνθεσης/αφήγησης (μυκηναϊκή και γεωμετρική εποχή αντίστοιχα), εμπλουτίζοντας τη διάκριση με πληροφορίες από το μάθημα της Ιστορίας. - Αναγνωρίζουν στο έπος στοιχεία του υλικού πολιτισμού, των συνηθειών και των θεσμών της εποχής εκτύλιξης του μύθου.
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: - Πραγματολογικά: βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά - Πολιτισμικά: θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός	Να διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για τα πρόσωπα του μύθου, το ήθος τους και τη δράση τους, ενταγμένα πάντοτε στον χωροχρόνο αναφοράς τους.	- Διακρίνουν και παρακολουθούν την εξέλιξη των βασικών θεμάτων της «Ιλιάδας»: <i>μῆνις, βουλή Διός</i>. - Συνθέτουν σταδιακά την ταυτότητα των βασικών προσώπων της «Ιλιάδας» και εξηγούν τα κίνητρα της

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	– Ηθικά: στοιχεία χαρακτηριστικά των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα – Νοηματικά/Ιδεολογικά: κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής	• Να εντοπίζουν τα πραγματικά στοιχεία του κειμένου και να τα συνδέουν με τον χωροχρόνο αναφοράς τους. • Να προσεγγίζουν βιωματικά, κριτικά και διαχρονικά τα πραγματικά στοιχεία του κειμένου αιτιολογώντας τις διαπιστώσεις τους.	δράσης τους με βάση την εποχή στην οποία ανήκουν. • Αναγνωρίζουν στοιχεία επιβράδυνσης (αναδρομές, κατάλογος νεῶν) και επιτάχυνσης (περιλήψεις, παραλείψεις) του αφηγηματικού χρόνου της «Ιλιάδας», συγκεντρώνοντάς τα σε πίνακα. • Εντοπίζουν πολιτικά και κοινωνικά στοιχεία στο κείμενο, όπως η ισχύς του θεσμού της βασιλείας και η δουλεία, και διερευνούν την εξέλιξή τους μέχρι σήμερα. • «Ανιχνεύουν» στο κείμενο, ανά ομάδες, τα είδη των πραγματικών στοιχείων και τα ταξινομούν σε σχετικούς πίνακες.
	2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: – Υφολογικά χαρακτηριστικά και τεχνικές, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, άστοχα ερωτήματα, ασύνδετο σχήμα, ρητορικές ερωτήσεις, χρήση διαλόγου, πληθώρα επιθέτων, εγκιβωτισμός, τυπολογία κ.λπ.	• Να αναγινώσκουν το έπος χωρίς τη συμπερίληψη των αισθητικών/υφολογικών του στοιχείων, ώστε να σχολιασθεί η σημασία τους για τη δομή και την έκφραση του περιεχομένου.	• Διακρίνουν τα αισθητικά/υφολογικά στοιχεία του έπους, περιγράφουν τα χαρακτηριστικά τους και τα συσχετίζουν με το περιεχόμενο. • Συγκρίνουν τη χρήση των αισθητικών/υφολογικών στοιχείων της «Ιλιάδας» με εκείνη της «Οδύσσειας» και τεκμηριώνουν τυχόν συγκλίσεις και αποκλίσεις.
	2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου	• Να παρακολουθούν την εξέλιξη ενός εκτενούς έργου, όπως είναι η «Ιλιάδα», χωρίς νοηματικά κενά, ώστε να ανακαλούν προηγούμενα στοιχεία εξέλιξης του μύθου και να προβλέπουν τα επόμενα στάδια. • Να διακρίνουν τις λογικές σχέσεις, αιτιακής και χρονικής ακολουθίας, οι οποίες υποστηρίζουν τη συνεκτικότητα του έπους. • Να εντοπίζουν στο κείμενο τις σχέσεις	• Εφαρμόζουν αποτελεσματικά σύγχρονες τεχνικές, όπως αυτή του portfolio, προκειμένου να μελετήσουν συστηματικά θεματικούς άξονες του έπους. • Απεικονίζουν σε χρονογραμμή τη ροή του μύθου. • Αναγνωρίζουν τα φορμαλιστικά στοιχεία του έπους (μοτίβα) ως θεμελιώδη στοιχεία της σύνθεσής του. • Καταλήγουν σε συμπεράσματα και γενικεύσεις αναφορικά με την ισχύ θεσμών και αντιλήψεων (π.χ. ο ρόλος της Μοίρας, ταφικά έθιμα). • Αναγνωρίζουν διλημματικές καταστάσεις σε κομβικά

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο		αντίθεσης, διάζευξης, επεξήγησης, επιβεβαίωσης, έμφασης, αποτελέσματος, προϋπόθεσης, γενίκευσης, αναλογίας, αιτιολόγησης, οι οποίες λειτουργούν ως δομικές κλείδες.	σημεία του έπους και μπαίνουν στη θέση των προσώπων με βάση την αρχή της ενσυναίσθησης.
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Τα χαρακτηριστικά του έμμετρου λόγου	• Να απολαμβάνουν την έμμετρη ανάγνωση του κειμένου από τον/την εκπαιδευτικό και να το αναγινώσκουν οι ίδιοι/-ες, ώστε να αναδεικνύεται ο έμμετρος λόγος και η ποιητική φυσιογνωμία του έπους.	• Εντοπίζουν στοιχεία ποιητικού ρυθμού και ύφους, όπως είναι τα επίθετα, οι παρομοιώσεις και ο μεταφορικός λόγος. • Αναγινώσκουν έμμετρες αποδόσεις της «Ιλιάδας» σε σημεία όπου κυριαρχούν ο λυρισμός και το συναίσθημα.
	3.2. Το λεξιλόγιο του κειμένου	• Να επισημαίνουν σταδιακά, κατά την εξέλιξη του έπους, τις κομβικές λέξεις-έννοιες (π.χ. ύβρις) και να τις μελετούν σημασιολογικά και ετυμολογικά ως μέσο νοηματικής κατανόησης και περαιτέρω ερμηνείας του έπους.	• Δίνουν τη συμβατική σημασία λέξεων όπως <i>Βουλή</i>, <i>Οιωνός</i> και αναζητούν μη συμβατικές σημασίες τους με τη βοήθεια του λεξικού, έντυπου ή/και ηλεκτρονικού.
	3.3. Παραθέματα	• Να μελετούν παραθέματα, να αντιπαραβάλλουν την πρωτότυπη γλωσσική μορφή του έπους με τη νεοελληνική απόδοσή του και να διακρίνουν τυχόν γλωσσικές επιβιώσεις.	• Αντιστοιχίζουν τους στίχους του πρωτότυπου ομηρικού κειμένου, όπου προσφέρεται, με τους στίχους της νεοελληνικής απόδοσης, ώστε να αναδειχθούν οι λέξεις με την ίδια διαχρονικά σημασία.
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική: – Πολλαπλές αποδόσεις – Κριτική απόδοσης	• Να προσλαμβάνουν τη νεοελληνική απόδοση των αρχαιοελληνικών κειμένων ως προσωπική έκφραση του δημιουργού της, ώστε να δικαιολογούν τις περισσότερες της μιας δόκιμες αποδόσεις.	• Συγκρίνουν περισσότερες νεοελληνικές αποδόσεις της «Ιλιάδας», όπου προσφέρεται, επιλέγουν εκείνη που ταιριάζει περισσότερο στο γλωσσικό τους αίσθημα και αιτιολογούν την άποψή τους.

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου: – Ιστορία – Γεωγραφία – Θέατρο – Καλές Τέχνες – Λογοτεχνία – Θετικές Επιστήμες	• Να αναζητούν και να αξιοποιούν πληροφορίες από άλλες επιστημονικές και θεματικές περιοχές, περισσότερο ή λιγότερο συναφείς με το ομηρικό κείμενο και τον κόσμο του μύθου, για την προσέγγιση και κατανόηση του έπους.	• Αναζητούν τα τοπωνύμια της «Ιλιάδας», τα τοποθετούν σε χάρτη (τυπικό ή ηλεκτρονικό) και τα συζητούν υπό την οπτική της γεωγραφίας (αλλαγές σε γεωμορφολογικό επίπεδο κ.λπ.). • «Παρακολουθούν» σκηνές της «Ιλιάδας» και τις συγκρίνουν με ανάλογες σκηνές από τη λογοτεχνία ή/και τον κινηματογράφο.
	4.3. Πολυτροπικότητα: Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.	• Να εφαρμόζουν τις τεχνικές και αρχές της πολυτροπικότητας μετασχηματίζοντας το έπος.	• Αποτυπώνουν σε εννοιολογικό χάρτη ολόκληρες ραψωδίες ή/και ενότητες αυτών. • Αντιστοιχίζουν στίχους της «Ιλιάδας» με εικόνες αγγείων ή/και σχετικούς πίνακες ζωγραφικής, εντοπίζουν και αιτιολογούν ομοιότητες και διαφορές μεταξύ κειμένου και οπτικής αναπαράστασης.
	4.4. Πολυγραμματισμοί: – Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και γραπτού, βάσει οδηγιών – Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών – Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς) – Άσκηση στον προφορικό λόγο – Συνεργατικές τεχνικές – Σχέδιο δράσης – Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών – Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών – Μετασχηματισμός κειμένου βάσει	• Να διαχειρίζονται με ευχέρεια και αποτελεσματικότητα το εκάστοτε υλικό, τα χρονικά περιθώρια που τους δίνονται, τις οδηγίες που παρέχονται αλλά και τα εργαλεία, έντυπα και ψηφιακά, προκειμένου να μελετούν και να ερμηνεύουν το έπος. • Να αξιοποιούν προτεινόμενο ψηφιακό υλικό και να επιλέγουν από εκεί τα κατάλληλα κάθε φορά στοιχεία για τη νοηματική προσέγγιση της εκάστοτε διδακτικής ενότητας του έπους. • Να παρεμβαίνουν δημιουργικά στο ομηρικό κείμενο είτε αλλάζοντας λέξεις με συνώνυμες, αντώνυμες είτε δίνοντας τη δική τους νοηματική/εξελεγκτική	• Αναπαράγουν περιληπτικά στίχους ή/και ραψωδίες της «Ιλιάδας» ακολουθώντας σχετικές οδηγίες. • Κάνουν διαφοροποιημένες αναγνώσεις του έπους ανάλογα με τον εκάστοτε επιδιωκόμενο σκοπό (επιλεκτική, δραματική κ.ά.). • Διαχειρίζονται αποτελεσματικά ψηφιακές εφαρμογές για τη μελέτη και επεξεργασία του έπους. • Μετασχηματίζουν το έπος με τεχνικές παρέμβασης στην εξέλιξη του, όπως η διατύπωση υποθέσεων και η πρόταση εναλλακτικής ολοκλήρωσης σκηνών και γεγονότων. • Αντλούν από λογοτεχνικά κείμενα ή από ταινίες στοιχεία συγκρίσιμα με εκείνα της «Ιλιάδας», όπου αυτό προσφέρεται. • Αναπαριστούν θεατρικά (δραματοποίηση/ αγώνες λόγου/ θεατρικός μονόλογος/ αυτοσχεδιασμός) επιλεγμένους στίχους ραψωδιών.

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	κριτηρίων και οδηγιών – Αισθητική καλλιέργεια (τεχνικές δραματοποίησης, μελοποιημένες ακροάσεις, ανάληψη ρόλων) – Αναπλαισίωση προσωπικής θεωρίας – Εξέλιξη κοινωνικής και πολιτισμικής ταυτότητας	εκδοχή είτε αποδίδοντάς το σε πεζή μορφή. • Να εμπλουτίζουν και να αναπλαισιώνουν, σταδιακά, μέσω της μελέτης της «Ιλιάδας» και της δράσης των ανθρώπων, την προσωπική τους θεωρία σχετικά με τρόπους συμπεριφοράς, σχέσεις ανθρώπων, ιδέες, οργανωτικές κοινωνικές αρχές, θρησκεία, φύση κ.ά., ώστε να αναδεικνύεται ο παιδευτικός χαρακτήρας των ομηρικών επών προς την κατεύθυνση της συμβολής στη διαμόρφωση αξιακού κώδικα των μαθητών/-τριών. • Να δείχνουν ευαισθησία σε θέματα ευρύτερου, παγκόσμιου ενδιαφέροντος, όπως η ειρήνη, η γνωριμία και επικοινωνία με τους «άλλους», η διαχείριση του «διαφορετικού», η ισότητα των ανθρώπων κ.ά., με αφορμή τη μελέτη της «Ιλιάδας» εκφράζοντας σχετικούς προβληματισμούς και απόψεις.	• Εκφέρουν απόψεις, σχολιάζουν και προβληματίζονται για θέματα κοινωνικά, ανθρώπινα και πέραν του στενού εθνικού ενδιαφέροντος, τα οποία συναντούν κατά τη μελέτη των επών, είτε προφορικά είτε παράγοντας σύντομα γραπτά κείμενα είτε με άλλο τρόπο, έντυπο ή ψηφιακό.
--	---	--	---

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΠΟ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ (Ευριπίδη, «Άλκηστις», «Τρωάδες»)			
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα	Ενδεικτικές Δραστηριότητες
		Οι μαθητές/-τριες να είναι σε θέση:	Οι μαθητές/-τριες:
1. Κείμενο και περικείμενο	1.1. Η ταυτότητα και τα χαρακτηριστικά του κειμένου	• Να ταυτοποιούν το μελετώμενο έργο ως τραγωδία αιτιολογώντας την άποψή τους, όποτε ζητηθεί. • Να αναγνωρίζουν το δράμα ως θεατρικό δρώμενο.	• Διακρίνουν τα στοιχεία της τραγικής σύνθεσης (σκηνικά, χρόνος, εξωσκηνικός χώρος, τραγικότητα ηρώων κ.ά.), τα οποία ταυτοποιούν την «Άλκηστη»/τις «Τρωάδες» ως τραγωδία. • Αναδεικνύουν τον λειτουργικό ρόλο των κατά ποσόν και των κατά ποιόν μερών για την ερμηνεία της τραγωδίας ως όλου.
	1.2. Ο χώρος και ο χρόνος ένταξης του κειμένου	• Να αναγνωρίζουν σταδιακά και να εξοικειώνονται με τα χαρακτηριστικά της ποίησης του Ευριπίδη, παρουσιάζοντάς τα με ευχέρεια. • Να περιγράφουν τη φυσιογνωμία της τραγωδίας ως τρόπου έκφρασης της δημοκρατικής Αθήνας και να αιτιολογούν την επικαιρότητα του μελετώμενου έργου σήμερα.	• Συγκρίνουν το αρχαίο με το σύγχρονο θέατρο, εντοπίζουν ομοιότητες και διαφορές και κατανοούν την εξέλιξη του θεάτρου ως καλλιτεχνικού φαινομένου. • Επισημαίνουν τα στοιχεία εκείνα που πιστοποιούν την ειδολογική σύγκλιση της «Άλκηστης»/των «Τρωάδων» με τη σατυρική παράδοση και υποβοηθούν τη σύγκρισή της/τους με άλλες Ευριπίδειες τραγωδίες («Ελένη», «Εκάβη», «Ανδρομάχη»). • Δίνουν πληροφορίες για τον χωροχρόνο παραγωγής της τραγωδίας και τον ποιητή του (με έμφαση στη θεματική που ο Ευριπίδης επιλέγει). • Αναγνωρίζουν στοιχεία, ρητά ή υπόρρητα, της κλασικής εποχής, όπως δηλώνονται στην «Άλκηστη»/στις «Τρωάδες». • Παρουσιάζουν με ευχέρεια τα μέρη του αρχαίου θεάτρου και το πλαίσιο διεξαγωγής των θεατρικών αγώνων στην αρχαία Αθήνα.
2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	2.1. Πραγματικά στοιχεία του κειμένου: – Πραγματολογικά: βιογραφικά, ιστορικά, γεωγραφικά	• Να ερμηνεύουν τα θεματικά κέντρα του κειμένου, τα πρόσωπα, τον χώρο, τον χρόνο και τη	• Σκιαγραφούν το ήθος των ηρώων, όπως αυτό σταδιακά αναδεικνύεται από την εξέλιξη της τραγωδίας, αναζητώντας τα κίνητρα της

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο	– Πολιτισμικά: θεσμοί, ήθη, έθιμα, συνήθειες, υλικός πολιτισμός – Ηθικά: στοιχεία χαρακτηριστικά των προσώπων, εσωτερικά κίνητρα – Νοηματικά/Ιδεολογικά: κοινωνικοπολιτικά χαρακτηριστικά της εποχής	δράση αναφορικά και με το ευρύτερο πλαίσιο της εποχής. • Να προσεγγίζουν κριτικά ενδεχόμενες διαφοροποιήσεις των πραγματικών στοιχείων της τραγωδίας στον άξονα της συγχρονίας και διαχρονίας.	δράσης τους και τεκμηριώνοντας την τραγικότητά τους. • Εντοπίζουν ποια από τα πραγματικά στοιχεία της εποχής του μελετώμενου έργου συναντώνται μέχρι σήμερα, αναδεικνύοντας τη συνέχεια του ελληνικού πολιτισμού και της ελληνικής παράδοσης (π.χ. ταφικά έθιμα, προσφυγιά), κατόπιν έρευνας σε έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές. • Παρουσιάζουν το περιεχόμενο του κάθε επεισοδίου περιληπτικά, είτε ατομικά είτε ανά ομάδες. • Συμπληρώνουν σταδιακά την «ταυτότητα» κάθε προσώπου της τραγωδίας με στοιχεία που το ίδιο το κείμενο προσφέρει.
	2.2. Αισθητικά στοιχεία του κειμένου: – Υφολογικά χαρακτηριστικά και τεχνικές, όπως μεταφορές, παρομοιώσεις, άστοχα ερωτήματα, ασύνδετο σχήμα, ρητορικές ερωτήσεις, χρήση διαλόγου, πληθώρα επιθέτων, εγκιβωτισμός, τυπολογία κ.λπ.	• Να διακρίνουν τα ιδιαίτερα αισθητικά/υφολογικά (π.χ. μέλος, λέξεις) στοιχεία της τραγωδίας. • Να αξιολογούν την αισθητική της τραγωδίας και να τη συγκρίνουν με εκείνη των επών.	• Εντοπίζουν τα αισθητικά/υφολογικά στοιχεία της τραγωδίας, τα καταγράφουν και αναδεικνύουν τον λειτουργικό τους ρόλο με βάση κειμενικές αναφορές. • Διακρίνουν τα «μοτίβα» του έργου, αξιολογούν τη συμβολή τους στην εξέλιξη της υπόθεσης και τα ομαδοποιούν ανά είδος σε πίνακα, ο οποίος συμπληρώνεται σταδιακά κατά την εξέλιξη του μύθου. • Συγκρίνουν τα αισθητικά υφολογικά στοιχεία της τραγωδίας με αυτά του έπους και καταγράφουν τις ομοιότητες και τις διαφορές τους. • Αποτυπώνουν τα υφολογικά στοιχεία μέσω των οποίων αναδεικνύονται τα συναισθήματα των ηρώων.
	2.3. Συνοχή και συνεκτικότητα του κειμένου	• Να αναδεικνύουν τις λογικές σχέσεις αιτιακής και χρονικής ακολουθίας, οι οποίες υποστηρίζουν τη συνεκτικότητα του κειμένου, καλλιεργώντας	• Εντοπίζουν τη σχέση των κατά ποσόν μερών της τραγωδίας και καταγράφουν σε πίνακες τα κοινά θεματικά τους κέντρα και τη συμβολή τους στην εξέλιξη της υπόθεσης. • Αναγνωρίζουν, ως διακριτό δομικό γνώρισμα της

2. Το κείμενο ως περιεχόμενο		υψηλές νοητικές διεργασίες.	μελετώμενης τραγωδίας, την εναλλαγή δραματικών μερών, που ερμηνεύονται σκηνικά, με άλλα που παρασταίνονται ως μουσικοχορευτικά σκηνικά δρώμενα, και εξοικειώνονται, σταδιακά, με τα χαρακτηριστικά της θεατρικής φύσης της. • Υποθέτουν τη συνέχεια του έργου και παρουσιάζουν τις δικές τους διαφορετικές εκδοχές για τη συνέχεια του μύθου. • Αναδεικνύουν τον ρόλο της μοίρας και των θεών στη ζωή των ανθρώπων και στην εξέλιξη του μελετώμενου μύθου και τη συγκρίνουν με τον ρόλο των θεών στα ομηρικά έπη.
3. Το κείμενο ως μορφή	3.1. Τα χαρακτηριστικά του έμμετρου λόγου	• Να διαπιστώνουν, συγκρίνοντας τη με αυτή των επών, την ποιητική φύση του δράματος. • Να μυσούνται στη θεατρικότητα της μελετώμενης τραγωδίας, αναγνωρίζοντας σχετικά χαρακτηριστικά.	• Παρακολουθούν διαφορετικές θεατρικές παραστάσεις του μελετώμενου έργου και διατυπώνουν αξιολογικές κρίσεις για τον εκάστοτε βαθμό ανάδειξης της θεατρικότητάς του. • Διαπιστώνουν τις διαφορές της τραγικής από την επική ποίηση στα επίπεδα του λόγου και της ρυθμικότητας.
	3.2. Το λεξιλόγιο του κειμένου	• Να παρουσιάζουν τις σημασιολογικές διαστάσεις σημαντικών νοηματικά λέξεων του κειμένου (π.χ. Μοίρα). • Να προσλαμβάνουν τις ρητές και υπόρρητες δηλώσεις της γλώσσας του μελετώμενου έργου, συζητώντας την κυριολεκτική και μη χρήση λέξεων και εκφράσεων.	• Διερευνούν, με τη χρήση έντυπου ή/και ηλεκτρονικού λεξικού, τη σημασιολογική εξέλιξη των σημαντικά φορτισμένων λέξεων του μελετώμενου έργου μέχρι τη νέα ελληνική, την παρουσιάζουν και εκφέρουν αξιολογικές κρίσεις για τις τυχόν διαφοροποιήσεις. • Αναδεικνύουν περισσότερο ή λιγότερο σαφείς δηλώσεις του χιούμορ, της ειρωνείας, του θυμού, του πόνου, της απόγνωσης, της χαράς, της αγάπης, όπως εκφράζονται γλωσσικά στο έργο. • Ανιχνεύουν και μελετούν την ετυμολογία και τη σημασία των ονομάτων των δραματικών ηρώων σε μια προσπάθεια ενδεχόμενης σύνδεσης του ονόματος των

3. Το κείμενο ως μορφή			προσώπων με τον χαρακτήρα τους, καλύτερης γνωριμίας τους και εξοικείωσης με τη γλώσσα. • Σχεδιάζουν το γενεαλογικό δέντρο, με τη βοήθεια του λεξικού τους, έντυπου ή/και ηλεκτρονικού, επιλεγμένων και σημαντικών νοηματικά λέξεων του κειμένου, διερευνώντας τυχόν χρήση τους σε ποικίλες θεματικές περιοχές και καταγράφοντας εκφράσεις ή ρητά στις οποίες χρησιμοποιούνται οι συγκεκριμένες λέξεις.
	3.3. Παραθέματα	• Να αντιπαραβάλλουν αξιοποιώντας παραθέματα, την πρωτότυπη γλωσσική μορφή της τραγωδίας με τη νεοελληνική απόδοσή της και να διακρίνουν τυχόν γλωσσικές επιβιώσεις.	• Μελετούν διαφορετικές αποδόσεις του έργου εντοπίζοντας τις γλωσσικές διαφορές τους, τις καταγράφουν και τις αιτιολογούν με κριτήρια τον δημιουργό, την εποχή και την προθετικότητα. • Μελετούν τα παραθέματα του πρωτότυπου κειμένου και προβληματίζονται για τις τυχόν γλωσσικές επιβιώσεις προς την κατεύθυνση του ενιαίου χαρακτήρα της ελληνικής γλώσσας. • Ασκοούνται στην αξιοποίηση των σωμάτων κειμένων της αρχαίας και της νέας ελληνικής αναζητώντας εκεί τη χρήση σημασιολογικά σημαντικών λέξεων της τραγωδίας, στους άξονες συγχρονίας και διαχρονίας.
4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	4.1. Η απόδοση του αρχαιοελληνικού κειμένου στη νέα ελληνική: – Πολλαπλές αποδόσεις – Κριτική απόδοσης	• Να προσλαμβάνουν τη νεοελληνική απόδοση της τραγωδίας ως προσωπική έκφραση του δημιουργού της, ώστε να δικαιολογούν τις περισσότερες της μιας δόκιμες αποδόσεις.	• Μελετούν διαφορετικές αποδόσεις του μελετώμενου έργου στη νέα ελληνική, προβαίνουν σε αξιολογικές κρίσεις και επιλέγουν την καταλληλότερη κατά την άποψή τους με κριτήριο τον βαθμό συγκίνησης του/της θεατή/αναγνώστη/-στριας και την αποτελεσματικότητα στην επικοινωνία του μηνύματος/νοήματος.
	4.2. Διεπιστημονική/ Διαθεματική προσέγγιση του κειμένου: – Ιστορία	• Να αναζητούν και να αξιοποιούν, για την προσέγγιση και κατανόηση του έργου, πληροφορίες	• Εντοπίζουν στη λογοτεχνία (δημοτικό τραγούδι, λαϊκό παραμύθι μυθιστόρημα), στη μουσική («Μάνα κι αν έρθουν οι φίλοι μου», Ξυλούρης),

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	– Γεωγραφία – Θέατρο – Καλές Τέχνες – Λογοτεχνία – Θετικές Επιστήμες	από άλλες επιστημονικές και θεματικές περιοχές, περισσότερο ή λιγότερο συναφείς με την τραγωδία και τον μύθο που παρουσιάζει.	(«Σμύρνη»), στη θρησκεία (Αποστόλου Παύλου: Α' Επιστολή προς Κορινθίους, ιβ' 27 - ιγ' 13) (Εγκώμια) κ.ά. κοινά θεματικά μοτίβα με το εκάστοτε μελετώμενο έργο. • Συγκεντρώνουν υλικό, από έντυπες ή/και ηλεκτρονικές πηγές, σχετικό με θέματα που θίγονται στο μελετώμενο έργο (π.χ. θυσιαστική αγάπη, οικογενειακοί δεσμοί, φιλία, πένθος, πόλεμος, εξορία, προσφυγιά, θέση της γυναίκας κ.ά.) και τα συζητούν προς την κατεύθυνση της διαμόρφωσης της προσωπικής τους θεωρίας. • Συμμετέχουν στο έργο ως επιπλέον δευτεραγωνιστές/-στριες οργανώνοντας «παιχνίδια ρόλων», ώστε να εκφράζονται και να καλλιεργούν την ενσυναίσθηση.
	4.3. Πολυτροπικότητα: Αξιοποίηση χαρτών, εικόνων, αναπαραστάσεων, σκίτσων, διαγραμματικών απεικονίσεων, φωτογραφιών, αφισών κ.λπ.	• Να εφαρμόζουν τις τεχνικές και αρχές της πολυτροπικότητας μετασχηματίζοντας την τραγωδία.	• Αναζητούν και παρουσιάζουν πρόσθετο πολυτροπικό υλικό, αντιστοιχίζοντάς το με το κείμενο. • Δημιουργούν πολυτροπικές παρουσιάσεις (εικόνες, σκηνοθετικές οδηγίες και παρεμβάσεις, τραγούδια κ.λπ.) για να ενισχύσουν το περιεχόμενο των ενοτήτων, δημιουργώντας μεγαλύτερη συναισθηματική φόρτιση ή αναδεικνύοντας εναργέστερα τους χαρακτήρες των ηρώων του έργου. • «Αναγινώσκουν» φωτογραφίες από παραστάσεις του μελετώμενου έργου επιδιώκοντας να αναδείξουν μη λεκτικούς τρόπους έκφρασης των νοημάτων και της εξέλιξης του μύθου στα πρόσωπα και τις αποτυπωμένες κινήσεις των ηθοποιών.
	4.4. Πολυγραμματισμοί: – Παραγωγή κειμένου, προφορικού ή/και	• Να παρουσιάζουν και να σχολιάζουν τα χαρακτηριστικά του	• Ακούν τμήματα του έργου, τα οποία αναγινώσκει ο/η εκπαιδευτικός, χωρίς

4. Το κείμενο ως πεδίο συνάντησης αρχαίου και σύγχρονου κόσμου	γραφτού, βάσει οδηγιών – Ποικίλες αναγνώσεις του κειμένου (δραματική, επιλεκτική, διακοπτόμενη, συνολική, νοηματική) βάσει οδηγιών – Κριτική ανάγνωση ή/και χρήση του εκπαιδευτικού υλικού (πηγές, παράλληλα κείμενα, πολυτροπικό υλικό, βιβλία αναφοράς) – Άσκηση στον προφορικό λόγο – Συνεργατικές τεχνικές – Σχέδιο δράσης – Δημιουργική παραγωγή κειμένου βάσει οδηγιών – Αξιοποίηση Ψηφιακών Τεχνολογιών – Μετασχηματισμός κειμένου βάσει κριτηρίων και οδηγιών – Αισθητική καλλιέργεια (τεχνικές δραματοποίησης, μελοποιημένες ακροάσεις, ανάληψη ρόλων) – Αναπλαισίωση προσωπικής θεωρίας – Εξέλιξη κοινωνικής και πολιτισμικής ταυτότητας	θεάτρου και τις κοινωνικές του λειτουργίες. • Να διαμορφώνουν, αναπλαισιώνουν, τροποποιούν την προσωπική τους θεωρία και άποψη για θέματα τα οποία θίγονται στην τραγωδία και προκαλούν προβληματισμό και αφορμή γόνιμου διαλόγου.	πρόσβαση στην ανάγνωση των διαλόγων, και απαντούν σε ερωτήσεις κατανόησης της εξέλιξης των γεγονότων, της δράσης και των συναισθημάτων των προσώπων προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας του/της καλού/-ής ακροατή/-τριας. • Αξιοποιούν «μετακείμενα» (παρουσιάσεις, κριτικές σύγχρονων παραστάσεων αρχαίου δράματος) από τον έντυπο και ηλεκτρονικό Τύπο ως έμμεσες πηγές για την ερμηνεία του έργου. • Διαχειρίζονται συναισθηματικά, με αφορμή το έργο, ανθρώπινες εμπειρίες και κοινωνικές εκφάνσεις, εκφράζοντας ελεύθερα όσα σκέφτονται και νιώθουν είτε σε ρέοντα προφορικό λόγο είτε σε γραπτό κείμενο. • Εκφέρουν αναστοχαστικού τύπου απόψεις για την τροποποίηση της προσωπικής τους στάσης ως κριτικών θεατών αρχαίου δράματος μετά τη μελέτη του επιλεγμένου έργου. • Μετασχηματίζουν αποσπάσματα του κειμένου σε άλλα κειμενικά είδη, όπως ημερολόγιο, διαφημιστικό μήνυμα, θεατρικό πρόγραμμα, θεατρική κριτική, αφήγηση, κατάθεση σε δικαστήριο, προς την κατεύθυνση της καλλιέργειας ποικίλων επικοινωνιακών γραμματισμών με τη βοήθεια των ψηφιακών τεχνολογιών.
--	---	---	--